

AMVONULU

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 15—30. Decembre 1868. Nr. 24.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a a XXX. dupa S. Rosale.

Predica

(de Josifu Cretiu, preotu in Chenisu, dioc. oradana).

Despre desfrenare si castitate.

„Se nu curvesci.“ (Luc. XVIII. 20).

Domnesce in acésta lume depravata unu feliu de pecatu, care ascunsu sub masc'a amicitiei si iubirii, ca sierpele ce pandesce sub tufele de trandafir, versa veninulu seu in omenime tragundu pre cei usiori de minte si debili la credintia in tin'a nemoralitatii si perfidiei (necredintiei). — Cine nu vede desfrenarea pofteloru trupesci cum se latiesce pe di ce merge ca o ciurmaucidatoria in tote paturele societatii? In colibe chiaru ca si in salone se inchina acestei patime spurcate; desfrenarea insocita de tote fiele inbuibarii si necuratiei cutriera' totu latulu pamentului, intinandu si infectandu totu sentiulu de virtute si amenintiandu temeliele relegiunii, singurei anghire a sperantieloru nostre atatu pamentene catu si corescei. Vai, cà-ci sunt pucini forte aceia, cari se nu si-peteze sufletulu lor cu acestu pecatu, pana si barbati pusi de oclinda omenimii; de multe ori e mai gresitu judele, decâtu acea nefericita decadiuta asupra careia are de a spune sentinti'a de morte, pentruca intr'unu minutu de desperare a ucisu fruptulu rosinei sale! Acest'a e tristu adeveru.

Dorere, nu este pecatu, spre care ar fi mai aplecata firea omului, care ar fi mai lipitosu si mai tristu in urmarile sale, decâtu pecatulu necastitatii, desfrenarii, necuratiei. Din contra nu este decore (podoba) mai frumoasa decâtu castitatea, curati'a in omu, candu mintea lu-porta, candu mintea e regina si infrena poftelo trupului intre margini puse de legile civili si mai vertosu de ale santei relegiuni.

Mi-am propusu Iub. A.1 a ve infacisiá spurcaciunea si urmarile triste ale desfrenarii, ca se ve intorceti cu fiuru si despretiu de la unu

morbu, ce aduce atât'a stricatiune trupesca și atât'a osenda sufletesca inchinătoriloru sei; și de alta parte a naltă virtutea curatiei, ca se o pastrati cu scumpetate ca pre o flore ceresca, ce infrumsetieza pre omu.

Iub. A.! Ca se ve poteti hotari cu tota energi'a (revn'a) și tari'a barbatesca a iubi, pretinți și urmarți virtutea curatiei, voiu se vi o punu in asemenare (paralela) cu desfronarea. De la voi aterna, a alege virtutea și a gustă apoi fruptele sale dulci și bine placute in etatea barbatiei și la betranetie, și a ve infacisiă in vestmentulu albu nepetatu alu curatiei la nunt'a mirelui cerescu, seu a alege pecatulu și a plange apoi cu lacrima amare atâtu o vietia pamentesca scurtata, sdruncinata și plina de doreri câtu și o vietia eterna de chinuri din colo de mormentu.

Nu este foradelege, carea se nu pedepsesca in urmarile sale pre celu ce o face; asiă și desfronarea, mistuesce sanetatea și scurta vietia celui desfronatu. Din contra curatia versa taria in nervii omului, i da o sanetate robusta și daruesce pre omu cu o vietia indelungata plina de voiosia și trezia. —

Pasiescu inderetru plinu de sfiela și fiuru la privelisceza, ce ni-o presenta urmarile desfronarii. Batjocurile omenimii. Limb'a nu le pote spune fora ca faciele nortre se nu se acopere de rosine, ochii nu le potu privi fora a se plecă, urechiele nu le potu ascultă fora a se retrage. Si era ce dulce desfetare sentiesce omulu intorcundu-se și admirandu curatia!

Cautati acolo, Iub. A.! unu june plinu de vietia, voiosu, usioru pasiesce inaintea nostra cu fruntea senina; pe faci'a lui se joca rose rumene, din ochii lui saru schintee de vialitate; elu e speranti'a parintiloru sei, a patriei și natiunii sale; faptur'a sa atletica, ce bracie tari va avé pentru lucru și pentru aperarea mosiei sale, mintea sa agera, treza și cutezatoria ce lumina stralucitoria va fi pentru némulu seu! elu pare a cuprinde tota lumea și pre Ddiu in anim'a sa. Acest'a e junele curatu. Junele devene barbatu, și ca barbatu e fal'a omenimii, plinu de energia și taria. Lumea lu-admira și lu maresce. Devene betranu, și atunci se cobora in anim'a lui liniscea și odina, in mintea lui intieptiunea, pregatita de o lunga esperiintia; fericirea pamentesca lu-petrece pana la marginea mormentului, pentru ca aci se i deschida portele unei fericiri eterne; era pe pamentu remane memori'a lui cuprinsa cu iubire in anim'a fiiloru și nepotiloru și udata de lacrimile recunoscintei și veneratiunii

Dara cautati, deca nu vi se rescota anim'a de dorore; priviti altu june, ce stă sgugulitu de ce'a parte. Venitoriu, sperantia, fericire, — tote s'au nimicitu la densulu. Elu s'a aruncatu in braciile desfronarii; din trupulu lui a peritu tari'a, ochii lui s'au stinsu, mintea i-a caditu in nopte. Betranetia frumose elu nu va ajunge, ba nici barbatu nu va fi din densulu; in scurtu va trebui se se surpe storsu și frantu de ciurm'a necuratiei; și pana atunci nu ve atingeti de elu, că-ci pre elu tote lu-

loru; lucru nu i dati, că-ci elu e nepotintiosu. . . . Va mori ca vai de elu!

Séu nu, lasa se nu ajunga pre desfrenatu pedeps'a nebuniiloru sale inca in junetia; lasa se devena barbatu. Amaru de traiulu vietiei sale. A ajunsu barbatu, pentru ca se traga si pre soci'a sa si pre fiii sei in noroiulu celei mai infricosiate prepastie. O bieta femea si-a intinsu braciile sale iubitorie spre densulu, cugetandu, că se acatia de stelpulu fericii sale, si afla că a cuprinsu putregaiulu foradelegiloru (vitiuriloru). — Si intreb, unu barbatu depravatu, ce cugeta atunci, candu consciinti'a sufletulu si-redica viersulu seu? Ce cugeta vedindu sterpitiunea corpulu si spiretulu seu? Si avendu elu familia, de privesce la soci'a sa plangunda, au trebue se i sangere anim'a de dorerea ei, au ascultandu de impintenirile animei sale stricate — se se faca unu prepaditu. De privesce la copiii sei debili si morbosi, cari suferu de bofele straplantate din coruptiunea sa si cari in scurtu voru trebui se parasesca lumea séu se duca o vietia ticalosa; cum va poté ore stá in faci'a loru si a lumii fora ca se nu veda in totu ochiulu o infruntare si se nu auda in totu cuventulu loru o acusare (gelba) in contra sa? Ce amaru, ce veninu a remasu pe fundulu pocalulu cu spume de mere; veninulu l'a beutu iute cu minte usiora, — si au urmatu apoi chinuri nefinite!

Sentiulu de rosine nu me lasa a infacisiá si tipulu femeii depravate. La femeu urmarile desfrenarii sunt multu mai infioratorie.

Desfrenarea tempesce si storce poterile sufletesci. Veninulu seu nu numai că mistuesce trupulu, ci intuneca cu aborii sei putorosi mintea si inneca sufletulu. In mesura cum infrange si usuca trupulu, asiá adorme desfrenarea si poterile sufletesci, séu deca le trezesce, face din ele sbiciuri de osenda. Sufletulu, intr'o locuintia petata de tote vitiurile si necuratiele, cum ar poté remané neatinsu, neintinatu? Mintea, smulsa pe totu minutulu de pe calea sa prin patimile necurate, cum ar poté remané limpede si libera? ea trebue in urma se descalece in noroiulu coruptiunii, de unde séu lovesce cu tina tote moravurile bune, tote virtutile, séu pere acolo ca tristu esemplu alu desiertatiunii, carea ca o neluca insielatoria l'a totu trasu dupa sine. Deca voiti se vedeti pre desfranatu in lucrarile sale; priviti-lu tremurandu, confusu, turburatu cum se legana intre viclenia si mârsiavia.

Intr'ace'a curati'a nutresce si intaresce poterile spiretuali. Sufletulu, liberu de apesarea posteloru trupesci, se redica pe aripe poterice la inaltimea frumosulu, adeverulu si dreptulu. Mintea celui curatu cerca binele si folosulu omenimii; ea e flacara, ce lumina totu de un'a pe calea virtutii.

Necurati'a aduce ocaru si desonore asupra desfrenatulu. Căta batjocura trebue se suferu, cum trebue se se rosineze in faci'a celoru buni. Pentru ce se ascunde dinaintea omeniloru? pentru ce nu cuteza a intepiná cu facia dechisa pre deapropelu seu? Consciinti'a sufletulu seu, acestu

jude nepartinatoriu i sioptesce necontentitu; pentru că: „*sembri'a faptelor tale e ocar'a, rosinea si dispretiulu!*“ Fia că faptele sale voru fi acoperite de ceti'a intunerecului, dara sciinti'a foradelegiloru sale e ceva mai chinuitoriu, mai sfasiatoriu decâtu ocar'a publica. — Ce se mai dicu despre nefericitulu natu nelegiuitu?! Ocar'a si dispretiulu lu-intempina de la nascerea sa; e nevinovata serman'a faptura si totusi pentru vin'a parintiloru trebuie se fia tient'a totororu batjocuriloru; fiii nelegiuiti ce voru face alt'a decâtu voru blastemá pre parintii loru si se voru face dusmanii omenimii, carea pre ei nu i pote suferi! —

Celu curatu e cutezatoriu si fora frica in anim'a sa; nu rosiesce a privi in faci'a omeniloru, ci unu sembetu maretiu pe buzele sale spune, că densulu porta in sinulu seu tesaurulu curatiei. Iubirea si stim'a lu-petrece pretotindene; ba nu numai cei virtuosi lu-judeca demnu de onore, ci chiaru selavii patimiloru cauta la densulu cu uimire si cu o admirare secreta (tainica); se inchina inaintea tarii lui sufletesci, sciindu-lu domnu peste poftele sale trupesci, inaltiatu ca unu chipu nobile peste slabitiunile si pornirile trupesci si demnu de creatur'a cea mai nobile a lui Ddieu.

Desfrenatululu sente in totu minutulu si in totu loculu mustrarea consciintiei sale. Unu viersu din laintru i striga: „*Prea curvarii nu voru vedé in veci faci'a lui Ddieu!*“

In miediloculu gustarii placeriloru gadalitorie, o neliniscire se furisia in anim'a lui! — „*Prea curvarii nu voru intrá intru imperati'a lui Ddieu!*“ Se silesce a amuti viersulu consciintiei sale. In darnu! Edictulu cerescu, intr'o linisce inffioratoria i sioptesce: „*Prea curvarii sunt eschisi din fericirea ceriului!*“

E cu nepotintia se nu sentiesca desfrenatululu, că desbracandu-se de demnitatea omenesca, s'a degiositu pana la starea ticalosa a animaleloru nepreceptorie. —

Consciinti'a striga adese, si vocea ei nu se pote amuti. Desfrenatululu nu pote se nu trasara in tacerea noptii si se nu auda glasulu acuatoriu alu aceloru viptime, pre cari elu le-a insielatu, rapindu-le onorea, fericirea si tragundu-le in afundimea osendei; nu pote se nu auda tipetele aceloru ce patimescu de bole ascunse, sadite din trupulu seu stricatu; nu pote se nu auda si se nu se ingrozescá de blastemulu, ce se versa peste capulu seu, candu o mama gresita si-mangesce manele cu sangele natului seu, nevinovatu, alu carui tata nelegiuitu e densulu!

Eta Iub. A.! cum se resbuna pecatulu ensusi pre sine.

Dara necuratulu cu aceste pedepse, cu surparea fericirii sale pamentene, cu remuscarea consciintiei inca n'a gatatu. Nu Iub. A.! „*E lucru infricosiatu a cadé in mani'a Ddieului celui viu!*“ Nesmintitu că va trebui se stee inaintea Judecatoriului in diu'a de pe urma! Ah, unde va fugi, unde se va ascunde, ce va face acestu nefericitu atunci? — Candu si dreptii voru tremuná; ce va face elu ore, vedindu cum se ivescu pe rondu tote acele sierfe ale pecatului, amagite prin violeniele poftelor sale?

Ce va raspunde la imputarile si vaiararile, ce se voru redica in contra lui? I voru striga: Pre noi tu ne-ai amagitu, tu ni-ai rapitu onorea; ai adusu asupra capului nostru ocară, amaritiune, blastemu si osenda; Judecatoriulu dreptu se ti-dee acum resplat'a meritata. — Si resplat'a lui trebuie se fia infricosiata; — ca-ci voru merge cei necurati in munc'a cea de veci!

Cu totulu altu tipu ne arata consciinti'a omului castu; ea e limpede, curata ca ap'a cristalina a unui lacu liniscitu; de privesci in ea, giosu in fundu vedi oclindatu — ceriulu! . . . Pre celu curatu nu lu-amaresce, nu lu-turbura memori'a dilorou trecute. Elu se inaltia adese ori si si-versa sentiemintele sale pie la Ddieu in rogatiune, era rogatiune numai din anim'a curata pote proveni. Fara frica, fora cutremuru ascepta or'a mortii sale, si cu credintia neclatita va sta inaintea Judelui cerescu, ca-ci sunt: „*Fericiti cei curati cu anim'a, ca aceea voru vede pre Ddieu.*“

Acum Iub. A.! dupa cele audite pana aci, credu ca ve este usioru a alege; vi-am aratatu pecatulu si virtutea, intunereculu si lumin'a. Nici unu minutu se nu ve opriti a merge totu dupa lumina, pe calea virtutii, si nici unu pasiu din calea curatiei, nici unu pasiu smintitu; ca-ci e destulu numai unulu, celu d'antâiu, pentru de a pică de totulu . . . si a nu se mai redica.

In urma am de a implini o detorintia morale, am de ve roga, de a ve conjura pre toti pre voi, cari sunteti conducatorii poporului, cari sunteti crescatori si parinti, ca deca ve jace la anima binele comunu, fericirea supusiloru si inflorirea natiunii, deca sunteti interesati de sant'a relege, treziti-ve si nu pregetati a impedece latirea acestei gangrene, carea aduce in periclu tari'a natiunale, pacea si onorea caselorou vostre, surpa onorea si fericirea fiiloru si fetelorou vostre!

Voi parintilorou crestini! grabiti-ve a inlatura periculu de la casele vostre, de la fiii vostri; priveghiatu se nu se vâresca spurculu la patulu fiilorou vostri; vietia vostra se le fia oclinda, moralitatea si relegiunea se le fia scutu.

Mama buna! stringe cu dulcetia la sinulu teu iubitoriu pre fia ta; cresce o in virtute, in frica lui Ddieu; fii intiepleta si o invetia cum se se feresca de pecatu, si candu o inspaimenti de la pasiulu gresitu, aibi multa grige si istetime; spune-i, ca este unu ochiu eternu, care tote le vede.

Parinte onestu! arata fiului teu bolt'a ceriului infrumsetiata cu miliarde de stele, si i ajuta prin vederea loru se se naltie la cunoscinti'a Zeditoriului; descrie sortea omului bunu si reu atatu aci pe pamentu catu si in ceriu; spune-i, ca in diu'a judecatii va se descopere Ddieu in facia a tota lumea tote faptele seversite in ascunsu.

Si acum me intoreu cu rogare serbinte catra Tatalu cerescu, cerendu darulu si binecuventarea sa, ca invetiatur'a mea se prinda radecini tari in anemele vostre spre marirea Lui si mantuirea sufletelorou vostre. — Si tu Domne Is. Cr.! care ai pretiuitu castitatea peste tote, roureza anemele

ascultătorilor mei, ca sementi'a cuvintelor mele se produca fructe manose, se se latiesca imperati'a ta, si cei curati cu anim'a se se invrednicesca inea aici pe pamentu de darurile Tale; éra in viet'i'a viitoria, in puterea santelor tale apromisiuni: „se te veda facia in facia.“ Amin.

Dominec'a inainte de Nascerea D. N. Isusu Cristosu.

Predica

(dupa Josifu Ziegler, din germana).

Despre demnitatea si fericirea mare a stului Josifu.

„Éra Jacobu nascu pre Josifu, pre barbatulu Marici, din carea s'a nascutu Isusu, ce se numesce Cristosu.“ (Mat. I. 16).

Iub. Asc! Scar'a stramosiloru D. N. Isusu Cristosu, compusa de S. Mateiu evangelistulu si cetita in s. evangelia de astadi, cuprinde intru unu siru lungu numele celoru mai mari si mai renunuti, celoru mai pii si mai intiepti barbati dintre toti omenii, cari au traitu odinora pe pamentu. Acolo e numele lui Avramu, a celui barbatu atatu de laudatu pentru credintia s'a, care se numesce parintele totororu credintiosiloru; acolo e numele lui Jacobu, a celui barbatu atatu de vestitu prin viet'i'a sa plina de evenimente maretie, si prin virtutile si foradelegile filoru sei; acolo e numele lui Davidu, a acestui imperatu atatu de mare prin pietatea precum si prin penetinti'a sa, prin invingerile precum si prin canteele sale (psalmii sei); acolo e numele lui Solomonu, a acestui imperatu atatu de maritu pentru intieptiunea sa; acolo e numele lui Zorobabelu, carei i-a datu Ddiu fericirea, de a se reintorce cu poporulu seu in tier'a stramosiloru sei, si a reedificá baserie'a derimata si cetatea nimicita a Ierusalimului; audit'ati acolo si numele evlaviosului Isacu, alu induratului Booz, alu alesului Iesse, alu credintiosului Ezechia etc. Totu atate nume de patriarci si profeti, de imperati si preoti, nume marite, fericite si binecumentate.

In sirulu acestoru nume stralucite audimu si numele unui barbatu, care nu se pote mari neci cu etatea lunga a unui patriarcu, neci cu chiamarea inalta a unui profetu, neci cu puterea mare a unui imperatu, neci cu demnitatea prea santa a unui preotu; care totusi i pestrece pre toti acestia in demnitatea (vrednici'a) sa neasemenatu mai mare decatu a totororu patriarciloru si profetiloru, a totororu imperatiloru si preotiloru. Josifu este numele acestui barbatu, Josifu mirele prea curatei Fetiore Mari'a, pre care l'a onoratu ensusi Cristosu Fiiulu lui cu numele de

„tata“, nu pentru că dora s'a nascutu din densulu, că-ci Cristosu fu conceputu in pantecele Fetioarei nepetate intru unu modu tainicu și minunatu prin puterea Spiretului S. ei pentru că elu a fostu dintre mii și mii de barbati ai pamentului acelu alesu prea fericitu, care trebuia se implinesca facia cu prunculu Isusu loculu unui parinte, sub a carui padia și grige a voit a se cresce, și prin ale carui sudori și ostenele a voit a se nutri Fiulu lui Ddiu.

Eu venu dar a ve cuventă astadi despre demnitatea și fericirea mare a stului Josifu, ca a parintelui crescatoriu alu lui Isusu, aratandu-ve:

- a) *că elu a fostu mai mare și mai fericitu, decâtu patriaricii;*
- b) *că a fostu mai mare și mai fericitu decâtu profetii.*

Oh sante Josife! atât de onoratu și iubit de Cristosu, roga-te pentru noi și prin miedilocirea ta castiga-ne noue darulu Spiretului S. care se ne lumina mintile, a cunosce demnitatea prea marita, și se ne misce anele, a iubi pre Acel'a, care a crescutu su aripele grigi tale, și s'a nutritu din sudorea manelor tale.

I.

Mai mare, mai fericitu a fostu S. Josifu decâtu patriaricii. Cartile Testamentului vechiu ne nareza atâte trasure frumoase și petrunderie din legatur'a strinsa a lui Ddiu cu acesti stramosi ai genului omenescu. Eususi Ddiu se umilia a vorbi cu densii și a le face cunoscuta voi'a sa, séu le tramitea angeri in loculu seu; ensusi Ddiu i-a mantuitu pre ei din periclele cele mai mari, séu i mantuia prin santii sei angeri; ensusi Ddiu a legatu cu ei legatura santa, și a voit a se pastrá prin ei și promisiunile sale neschimbate. Cine nu cunosce istoria lui Adamu, a lui Noi, Avramu, Jacobu și Josifu? Și cine se nu invidieze (pismesca) pre acesti barbati santi pentru fericirea lor, că au statu cu Ddiu celu atotpotinte intru o legatura atât de aproape, atât de strinsa? Și Josifu, parintele crescatoriu alu lui Isusu, mirele Mariei prea curate, totusi a fostu mai mare, mai fericitu decâtu densii. Se i asemănă la olalta!

1) Adamu, protoparintele genului omenescu, fu asediatu de Ddiu in raiu, ca se lu padiesca. „*Si a luat Ddiu pre omulu, pre care l'a facutu, și l'a pusu in raiulu desfetarii, se lu lucre și se lu padiesca.*“ (I. Mos. II. 15). Ce fericire, a locu și a padi o gradina ca acést'a, care avea in miedilocu pomulu vietiei, ale carui fructuri erau atât de frumoase la privire, și atât de dulci la gustatu! Cu câtu erá inse mai fericitu S. Josifu! Elu fu pusu de Ddiu, ca se padiesca raiulu curescu, anim'a nepetata a prea curatei Marie, acelu pamentu nearatu și fetiorescu, din care a resaritu pomulu vietiei eterne Cristosu. Că-ci Maria, mires'a fetioara a lui Josifu este ace'a, despre care stă scrisu in Cantecele Canteclorulu: „*Gradina inchisa esti tu mires'a mea! gradina inchisa.*“ Oh

ce fericitu a fostu barbatulu, care avea dupa ronduiel'a lui Ddieu, de a padî acestu raiu, acést'a gradina. Ce desfetare ceresca trebuia se se reverse in anim'a aceluia, care putea privi si grigi acést'a gradina neasemenata in frumseti'a sa, si putea privi si stringe la pieptulu seu acelu fruptu prea santu, ce l'a produsu gradin'a acést'a, a privi si a stringe la pieptulu seu ca parinte pre Isusu Mantuitoriulu lumii! Cine se fia fostu dar mai fericitu decâtu Josifu?

Lui Adamu i dede Ddieu socia, care erá lui asemene. *„Si a trumisu Ddieu somnu asupra lui Adamu, si a adormitu, si a luat u o costa dintre ale lui; . . . si a facutu Ddieu cost'a, care o-a luat din Adamu, muicere, si o-a adusu la Adamu, si a disu Adamu: acést'a este osu din ocele mele, si carne din carnea mea“* (I Mos. II. 21-23). Astfeliu capetá Adamu o socia ajutatoria a vietiei, asemene lui, pre Ev'a mam'a prima a genului omenescu, care nu sustienú prob'a, si lasandu-se a fi amagita de sierpe, aduse misielatate nespusa asupra barbatului si a filoru sei. Ma mires'a, soci'a lui Josifu erá Mari'a, a dou'a mama a genului omenescu, nu numai asemene lui, ci nespusu mai marita decâtu densulu; a carei nevinovatia, santia, si ascultare a adusu asupra mirelui seu si asupra nostra a totororu filoru sei nespuse daruri si nemarginita binecuventare prin Isusu Cristosu, care binevoi a se intrupa din dens'a pentru rescumperarea nostra. Cine se fia fostu dar mai fericitu decâtu Josifu, avendu o miresa curata, nepetata, si binecuventata ca acést'a?

Lui Adamu i fece Ddieu concessiunea, a pune elu ensusi nume animaleloru pamentului. *„Si a facutu inca Ddieu din pamentu tote animalele tierinci si tote paserile ceriului, si le-a adusu la Adamu, ca se veda, ce nume le va pune, si totu sufletulu viu, cum l'a numitu Adamu, acést'a este numele lui. Si a pusu Adamu nume totororu animaleloru pamentului si totororu paseriloru ceriului“* (I Mos. II. 19. 20). Dar ce este onorca acést'a facuta lui Adamu in asemenare cu antaiatatea lui Josifu, a pune nume ensusi Domnului naturei, creatoriului seu. *„Angelulu Domnului se arata lui Josifu in visu, si a disu catra densulu; Josife, fiule alu lui Davidu! ica pre Mari'a, muicrea ta lu tine, ca-ci ce s'a conceputu in dens'a, este dela Spiretulu S. Ea dara va nasce fiu, caruia tu i vei pune numele: Isusu“* (Mat. I. 20 21).

Ba ensasi pedeps'a data lui Adamu se prefacu intru fericire si binecuventare pentru Josifu. Catra Adamu a disu Ddieu: *„In sudorea facivi tale vei manca panaa ta“* (I Mos. III. 18). Acést'a fu unu blastemu depe buzele lui Ddieu, pentru pcatulu lui Adamu, care blastemu apasa nu numai pre Adamu, ci apesa pana astadi pre toti stranepotii lui. Ce fericire, ce binecuventare a potutu fi in sine pentru Josifu, a nutri pre ensusi Ddieulu seu si pre mam'a Ddieului seu in sudorea faciei sale. Oh tu fericite lucratoriu! ce placute, ce desfetatorie ti erau tie sarcinele chiamarii tale, candu priviai la famili'a ta ceresca! si ce dulci ti erau tie picurii de sudori, candu ti le stergeau acele depe fruntea ostenita manele

sante ale lui Isusu și ale Mariei și îi le resplateau câte cu o privire multiamitoria și plina de iubire! Intru adeveru, unde mai este in lune fericire, care se se pōta asemená cu fericirea stului Josifu?

2) *Ci Josifu a fostu mai mare și mai fericitu și decātu toti cei alalti patriarci, cari au urmatu dupa Adamu*, mai mare și mai fericitu decātu Abelu, decātu Enoch, decātu Noe, mai mare și mai fericitu decātu Avramu, Isacu și Jacobu, mai mare și mai fericitu decātu Josifu, fiulu lui Jacobu in Egiptu. Abelu a sierfitu lui Ddieu pârgh'a turmei sale, și Ddieu a privitu cu placere la sierfa lui; éra Josifu a adusu și a aratatu lui Ddieu pre Unulu nascutu alu Mariei, pre Unulu-nascutu alu lui Ddieu, decātu care nu pōtea aduce mai placuta sierfa lui Ddieu. Enoch a amblatu inaintea lui Ddieu, și fu asediatu dupa morte in paradisu; éra Josifu a amblatu cu Ddieu, și asiá se aflá facum in viet'ia sa ca și candu ar fi in paradisu, cã-ci prin fiint'ia de facia a lui Isusu staululu din Vifleimu, petrecerea in Egiptu, colib'a din Nazareth se prefacú pentru Josifu intru unu adeveratu paradisu. Noe a paditu corabi'a și o-a condusu pe culmea muntelui Araratu, unde i aduse porumbulu o ramura de oliva, ca semnu alu pacii și alu indurarii lui Ddieu; éra Josifu a paditu arc'a legii noue, pre Maria, care portá pre Rescumparatoriulu lumii, care a adusu lumii oliv'a pacii adeverate, și la a carui privire cantau angerii insufletiti de o bucuria ceresca. „*Marire intru cei de susu lui Ddieu, și pace pe pamentu între omenii de bunavoire*“! Mari și fericiti au fostu Avramu, Isacu și Jacobu, pre cari i-a onoratu Ddieu intru atât'a, încātu s'a numitu pre sine Ddieulu loru „*Ddieulu lui Avramu, alu lui Isacu și alu lui Jacobu*“: dar totu mai mare și mai fericitu a fostu Josifu, cã-ci acel'asi Ddieu eternu l'a onoratu pre densulu cu numele frumosu de „*parinte*“, lasandu-se a fi chiamatu de: „*fiulu*“ seu. In urma Josifu din Egiptu a avutu unu visu in care a veditu inchinandu-i-se sorele, lun'a și stelele; éra stalu Josifu din s. Evangelia de astadi inca a avutu unu visu, și in acest'a i s'a descoperitu, cã grigii și oarmuirii lui va fi incredintiatu nu sorele creatu depe ceru, ci ensusi sorele necreatu, sorele eternu, sorele adeverului, Isusu Cristosu.

Ce demnitate! ce fericire! Intru adeveru, mai mare și mai fericitu a fostu dara S. Josifu decātu patriarcii.

II.

Ma elu a fostu mai mare și mai fericitu și decātu profetii.

1) Profetii au cantatu despre Cristosu, au profetitu despre Cristosu și l'au vestitu pre Elu inainte cu sute de ani; ei l'au veditu pre Cristosu Mantuitorulu lumii cu sufletulu, dar nu l'au veditu in trupu; ei sborau cu dorulu la Cristosu, intru adeveru inse erau departe de Densulu. Dar ce fericire, ce mangaiare, ce bucuria erá și acést'a pentru ei, cã

luminati de susu au potutu se veda macar cu ochii sufletesci pre Mesia celu promis, care va se rescumpare lumea de peccatele ei. Ce deosebire inse totusi intre demnitatea si fericirea acestoru barbati straluciti, si intre demnitatea si fericirea stului Josifu! Pre Acel'a, pre care profetii doriau cu sete a-lu vedé, si nu l'au vediutu, numai l'au vestitu inainte, pre acel'a, pre Fiiulu lui Ddieu unulu nascutu, stulu Josifu l'a vediutu cu ochii sei, l'a nutritu cu sudorea maneloru sale, l'a crescutu si l'a grigitu in cas'a s'a!

Au nu a fostu dara mai mare, nu a fostu mai fericitu stulu Josifu decâtu profetii?

2) Se privimu, deca voiti, se privimu mai deaprope pre unii dintre profetii cei mai mariti, si se i asemenamu cu stulu Josifu.

Au nu a fostu Moise unu profetu mare, iubitu de Ddieu si destinsu prin atate daruri si binecuventari ddieesci? Pascundu elu odinora oile soerului seu Ietro in desertulu Arabiei pe muntele Horeb, vediu dintru odata unu rugu aprinsu, pre care nu lu mistuiau flacarele; si cardu cuprinsu de mirare de acést'a vedere, voia se pasiesca mai aproape de acelu locu, audi sunandu-i din rugulu ardiatoriu cuventulu Domnului, care i demandá, a remané departe, si a-si trage depe petiore incalciamintele, cá-ci este santu loculu, pe care stá. Asemene ceva se intemplá si cu stulu Josifu, dar intru unu modu multu mai minunatu. Si elu a vediutu rugulu aprinsu, pre care nu lu mistuiau flacarele — a vediutu pre Mari'a, care era preintipuita prin acelu rugu, pre Mari'a, mam'a nepetata, care nascu fiiu, si care si dupa nascere a remasu purtare fetiora, — nu o-au mistuitu flacarele.

Moise a condusu pre fiii lui Israilu din Egiptu, si asiá scapá pre poporulu seu din manele crudului Faraouu; era Josifu a condusu pre Fiiulu Mariei la Egiptu, si de acolo era inapoi, si asiá scapá pre Mantuitoriulu de man'a eumplitului Irodu.

Moise a petrecutu patrudieci de zile intru unu munte, vorbindu cu unu angeru, care i l'a ronduitu Ddieu; era stulu Josifu a petrecutu treidieci de ani in legatur'a cea mai strinsa cu ensusi Fiiulu lui Ddieu, care vorbia, lucrá si se saturá cu densulu.

Josu'a, unu profetu si jude in Israilu, mandá sorelui, a se oprí, si sorele ascultá de densulu; dar ce este acést'a? Faptura a ascultatu de faptura! Era santului Josifu i s'a supusu ensusi sorele adeverului, Cristosu, asiá dara s'a supusu Creatoriulu omniui, pre care l'a creatu, ascultandu de densulu ca de unu parinte.

Solomonu imperatulu, profetu prin intielectiunea sa, a redicatu lui Ddieu baserica pomposa, in care pastrá arc'a Legii, tablele legii si toia-gulu lui Aron, alu archiereului; dar o baserica era intru adeveru, si inca o baserica multu mai frumoasa cas'a Stului Josifu, in care petrecea arc'a viua a Legii noue, Mari'a prea curata, in care in loculu mannei evreiloru

se pastrá panea cea adeverata, panea vietiei, in locul tableloru legii ensusi autoriulu a tota legea, in locul toiagului archiereacu ensusi archiereulu eternu, Isusu Cristosu.

Ezechiilu profetulu petrecú si elu pre poporulu seu in servitutea babilonica; dar S. Josifu a fostu celu de antáiu, care premerse poporului seu in eliberarea sa catra Ierusalimulu cerescu.

Si pe cátu a fostu S. Josifu de mare si fericitu in victia, pe atátu a fostu elu de mangaiatu si fericitu si in morte, cá-ci singuru Stulu Josifu este acel'a intre toti moritorii, la alu carni patu de morte au veghiatu Isusu si Mari'a prea curata nu numai cu sufletele loru, cum veghieza si acum la patulu de morte alu fiacarui credintiosu, ei in ensusi trupurile loru, in cari traiau pe pamentu.

Ah intru adeveru fericite, prea fericite Josife! ah servule alu lui Ddiu binecumentatu! Iasa se ti tramitemu tie o salutare in ceriu si se ti strigámu cu anime pline de mirare pentru demnitatea si fericirea prea mare, in care te-a impartasitu Ddiu: „*De astadi inainte te voru fericit pre tine tote poporle!*“ Mare si fericitu ai fostu tu pe pamentu, mai mare si mai fericitu decâtu toti patriaricii si profetii; mare si fericitu esti tu astadi in ceriu, unde vedi facia in facia pre Acel'a, pre care l'ai nutritu, l'ai grigitu si l'ai crescutu odiniora in casa ta, cu sudorea maneloru tale!

Iub. Ase! se dice despre omenii buni si indurati la sufletu, cá ei sunt purure gata, a impartasi bucurosu si altor'a din fericirea loru. Candu domniá fome mare in Egiptu, éra Josifu fiulu lui Jacobu avea gráu adunatu in prisosintia, diceau omenii celoru lipsiti: „*mergeti numai la Josifu, si elu ve va dá voue*“. Asiá dieu acum si eu voue: mergeti numai la S. Josifu, la parintele crescatoriu alu Mantuitorului vostru, si elu va impartasi voue bucurosu din fericirea sa; mergeti numai la elu, si lu rogati, si elu va fi medilocitoriu pentru voi in ceriu, ca se fiti si voi iubiti de Cristosu si de Mari'a, si se fiti odiniora si voi partasi din fericirea, ce o gusta densulu in ceriu.

Oh ste Josife! eca noi fratii tei din tier'a Canaanului, venimu la tine, ceremu ajutoriulu teu, si te rogámu, se te intrepuni pentru noi la Imperatul curescu, se ne dé noue celoru flannendi cu sufletulu panea vietiei, mancarea celoru slabi spre intarire léculu, celoru morbosu spre vindecare; ca se ne padiesca in calea noastra prin desiertulu lumii acesteia, ca se ne daruesca morte fericita, ca astfelu mutandu-ne de aici se ajungemu si noi fericiti la bucuriele raiului. Amia.

Serbatoarea Stului Cratiunuu său a Nascerii D. N. Isusu Cristosu.

Predic'a I.

(din prediccele lui **Petru Maioru**).

Pentru ce a venit Mantuitoriu.

„S'a nascutu astadi voue Mantuitoriu, carele este Domnulu Cristosu.“

(Luc'a II. 11).

Multe secle trecusera acum, de candu gema sa suspină genulu omenescu sub sclavi'a grea a diavolului, in care cadîu prin pecatulu stramosiului Adamu. Nimene inca nu se află intre fapture, care se pota satisface dreptatii lui Ddieu pentru pecatu, si se scape genulu omenescu din sclavia. Eramu pe veci cu totul pierduti; neci nu potea se face omulu alta, decâtu dupa o vietia petrecuta in totu feliulu de necasuri si nevoie, se cada in fine pe veci in torturele eterne cu diavolii — ca unu riu turbure, care dupa multe reteciri cotite in coce si in colo, in fine se scura si se prepadesce in mare. — Singura iubirea cuventului lui Ddieu prin intruparea sa potea se vindece acêsta perdiare neincungiurata; cã-ci unindu Atotpotintelo firea omenesca cu cea domnediesca, ca omu potea patimi, ca Ddieu potea se dea patimeloru sale unu pretiu nemarginitu, si asiã se satisfaca in abundantia pentru pecatele nostre, si se ne mantue de pecatu si de munc'a eterna.

Acestu Mantuitoriu de multu doritu, facundu-se omu, astadi s'a nascutu din prea curat'a Fetiora Mari'a. „S'a nascutu astadi voue Mantuitoriu, carele este Domnulu Cristosu“ — Nu se pote spune Iub. Cr! cãte binefaceri ne aduce noue fiiulu lui Ddieu cu intruparea si cu petrecerea sa aici pe pamentu. Trei lucruri de capetenia au fostu scopulu descinderii sale; adeca D. Cristosu a venit, ca se ne indrepte cu esemplulu seu, ca se ne invetie adeverulu, si se ne dea vietia, — dupa cum ensusi dise. „*Eu sum calea si adeverulu si vietia*“ Aceste trei voui se le aratu pe scurtu. Luati a minte!

Mai de multu menã Ddieu pre omu la animale, la insecte (gadine), ca se iee esemplu. „*Mergi la furnica, o lenesiule!*“ (Esemp. VI. 6). Asiã, omule, carele esci atãtu de leniosu intru castigaroa mantuirii tale, du-te, si invetia dela furnica a-ti face agonisela pe vecia, pana ce nu ti-trece tempulu. „*Intreba pre cele cu patru petiore si pre paserile ceriului*“ (Jov. XII. 7). Du-te de invetia de la animale multianirea, diliginti'a si supunerea, cu carca esci detoriu catra Domnulu acel'a, carele ti-da totu binele. Invetia de la paseri a nu jacé in noroiu, tu carele esci facutu, ca se te inalti mai pe susu de stele. Invetia pana si de la vier-

muleți a suferi cu rabdare tota batjocur'a, tu carele pentru vin'a ta te facuși mai apus și mai nemernic de câtu ei. Ce e mai multu! En-sus pamentulu, din care esci plasmuitu (creatu), te va invetiá a nu te mandrí, ba inca a nu te manιά, chiaru de ai fi și calcatu in petiore. „*Grăiesce pamentului și ti-va spune tie*“ (Jov. II. 8).

Aceste erau exemplele, ce le puneá Ddieu inaintea omului ca se le urmeze. Éra acum, oh cum se schimbarea tote! Acum Ddieu, facundu-se omu, díce: „*Ve invetiati de la mine!*“ (Mat. XI. 19). Éta unu domnu de marire nemarginita, éta la atât'a se supuse, câtu se invescú in trupu omenescu, pentru ca se se faca noue exemplu vedíutu. Oh iubire nespusa și nemarginita a lui Ddieu! — Inse ore urmeza crestinií pre Cristosu? Ba, multi ducu o vietía atâtu de contraria vietici lui Cristosu, câtu mai contraria neci urmatorii lui Mohametu (turcii, arabii etc.) nu petrecu. Acestia nu au grige de legea lui Ddieu, nu de imperati'a ceriurilor, numai desfetari, numai avutié se aiba ei acum; de cele venitorie nu le pasa nimica. „*Veniti, se ne desfetámu in bunatatile cele de acum*“ dícu acestia la Inst. II. 6). Ei sunt aceia, „*alu caror'a Ddieu este pantecele*“ (Filip. III. 19). Oh ce nedreptate facu acestia vietici lui Cristosu! Pentru acestia densulu in sedaru se facú seracu, in sedaru se umí, in sedaru fú ascultatoriu, in sedaru patimí, in sedaru tota multímea cexempleloru vietici sale lasate noue spre urmare, ca negresitu se ne invetiámu a traí bine. „*Cristosu a patimítu pentru noi, lasandu-ne noue exemplu, ca se urmámu urmeloru lui*“ (I Petr. II. 21). — Éra peccatosii in locu de a urmá lui Cristosu, urmez'a diavolului, carui atât'a se asemeneza intru portarea sa, precum semena unu fiu cu tatulu seu la natura (naravu). De unde sí díce despre acestia Ddieu, că sunt fiii diavolului. „*Voi de la diavolulu, tatalu vostru sunteti*“ (Joan. VIII. 44). De la acest'a se invetiá ei, a nu bagá sema de mandatele lui Ddieu, a se sumeí, a se mundrí, a se pretiúi mai multu pre sine decâtu pre Ddieu. Oh ticalosiá!

Adou'a, se cobori la noi fiulu lui Ddieu, ca se ne invetié adevéru. Pentruca omului, in caderea sa, nu numai voi'a, ci și preceperea i se smintise cu reutatea. Deci fiulu lui Ddieu, afora de exemplulu seu, cu care ne conduce la faptele cele bune, spre ace'a vení, ca se ne vindece și mintea, și se ne lumineze cu invetiatur'a sa, și cu supunerea mandatoru domnedieesci. „*Éra cu sum pusu imperatu peste Sionu, muntele celu santu alu lui, vestindu mandatulu Domnului*“ (Ps. II. 5). Pentru ace'a Tatalu intru stralucirea luminei celei din muntele Tavorului, unde fú schimbata faci'a lui Cristosu, demandá, ca se ascultámu acésta invetiatura: „*Acest'a este fiulu meu prea iubit, intru care am binevoítu, pre acest'a se lu ascultati*“ (Mat. XVII, 5). De ace'a, pentru ca toti se cunosca, cumca toti sunt detori a se supune invetiaturei lui, graiá și invetiá pururea in faci'a totororu: „*Eu de facia am graítu lumii, intru ascunsu nu am graítu nimica* (Joan. XVIII. 30). Dreptu ace'a toti crestinií au de a multiamí lui Ddieu, că i-a invrednicítu a se nasce in tempurile acestei

invetiature a lui Cristosu. Că-ci deca Filipu, tatalu lui Alesandru celui mare si-tienù mare fericire, că fiulu seu s'a nascutu in dîlele lui Aristotelu, marelui invetiatoriu, de la care se potea lumină fiulu seu, cu câtu mai vertosu suntemu noi crestinii fericiti, cari suntemu nascuti in timpurile invetiaturei lui Cristosu, dascalului vietiei!

Sî totusi én vedeti ticalosîa! Cătu sunt de indepartati crestinii a primî invetiatur'a lui Cristosu! Domnulu Cristosu invetia, că fericirea nu se afla decătu in penitintia (pocaintia), in rabdare, in faptele cele bune, éra crestinii cei rei in contr'a cuvintelorui lui Cristosu si-cerca fericirea intru imputitiunile trupului. Én du-te la unu resbunatoriu sî dî, că Evangeli'a ne invetia se iertămu celoru ce ni-au gresitu: indata ti-va respunde, că nu pote se face ace'a, pentru că de va face acésti'a, face scadere in autoritatea (onorea) sa. Du-te la unulu dintre aceia, cari pretiuescu mai multu banii decătu pre Ddiu, sî dî, că Evangeli'a striga: „*Vai voue avutilorui!*“ sî „*fericiti sunt cei seraci!*“ (Luc'a VI. 35), va ride de vorbele aceste, neci va crede vre o data, se fia mai fericitu celu lipsitu de avutie, decătu acel'a carui i curgu avutiile. Apoi amintirea de suprimerea patimiloru, de bun'a cuvenintia, de suferirea necesurilou, i sunt mai urite decătu mortea aceluia, carele cerca nu numai fericirea temporale, ci pentru ea se aiba fericire temporale sî trecatoria nu se teme a amari pre Ddiu. „*Iubitori de desfetari mai multu decătu iubitori de Ddiu*“ (II. Tim. III. 4).

A trei'a plesa de bine, ce ne aduse Fiiulu lui Ddiu, facundu-se omu, este că ne dede vietia. „*Eu am venitu, ca se aiba vietia, sî se aiba mai multu*“ (Joan X. 10). Ar fi fostu forte mare facere de bine numai ace'a, scapandu-ne de iadu, macar de ne ar fi lasatu se traimu in tote nevoiele aici pe pamantu. Dara nu se indestulî iubirea lui catra noi, ca se ne scape de iadu numai, ei ne dede inea se fimu sî fiii lui Ddiu sî se moscenimu imperati'a ceriuriloru, sî impreuna cu angerii se vedemu faci'a lui Ddiu. Oh misericordia negraita! Dara ce multiamita dau crestinii pentru atât'a facere de bine? Ace'a, că densii, ca se si-satisfaca dorintiei loru stricate (corupte), restignescu de nou pre Cristosu: „*A dou'a ora restignindu lorusi pre Fiiulu lui Ddiu sî batjocurindu-lu*“ (Evr. VI. 6). Pentrucă deor'a ce fú restignitu Cristosu pentru pecatele omeniloru, de nu ar fi avutu mortea lui atât'a potore, cătu se satisfaca pentru tote pecatele câte potu fi pe lume, de câte ore pecatuesce omulu, de atâte ore pentru detori'a, ce a primitu, ca se fia credintiariu pentru noi, s'ar cere se se lase a fi de nou restignitu spre satisfacere pentru pecatele nostre. De unde peccatosii totdeun'a candu pecatuescu, din partea loru éراسi restignescu pre Cristosu. O ce judecata grea va fi crestiniloru peccatosi! Ci inea pana acum, Fratiloru! avemu tempn se ne indreptămu, sî se ne caimu de acea grea nemultiamire, ce arataramu pana acum cu pecatele nostre catra atâte faceri de bine, ce ne daruí Fiiulu lui Ddiu intrupatu. Deci

se ne venim în fire, se urmăm de aci înainte cu statornicia exemplele lui Cristos, se ascultăm învetațiur'a lui, și se pazim mandatele lui Ddieu, ca se dobândim viața eternă, carea ve o poftescă totoror. Amin.

Serbatoarea Stului Cratiunului său a Nascerii D. N. Isusu Cristosu.

Predic'a II.

(de Justinu Popfiu)

Înbirea lui Ddieu, ce ni o-a arătat în Întruparea
Fiului său.

„Eca! vestescă vouă bucuria mare, care va fi totoror poporelor; că s'a nascut astăzi vouă Mantuitoriu în cetatea lui Davidu, care este Cristosu Domnul.“
(Luc. II. 10, 11).

Oh di maretia! oh serbatoare strălucită și dorită! Sterge-ți lacrimile oh lume pecatoasă. S'a deschis ceriul; pământul, care sute de ani jaci sub puterea diavolului dusmanu, apăsatu de blastemul ceriului, de astăzi înainte este locuința păcii, și a darului, care s'a scoborit din ceriu. Angeri s'boră din ceriu, și între cântece de premarire și bucuria vestescă omenilor taină nepetrusă, de care se unesc ceriul, se cutremură iadul, și care nu o pot cuprinde pământul. „Eca! vestescă vouă bucuria mare, care va fi totoror poporelor, că s'a nascut astăzi vouă Mantuitoriu în cetatea lui Davidu, care este Cristosu Domnul!“

Patru mii de ani a asceptatu lumea după diu'a acéști sânta; patru mii de ani patriarci și profeti ardeau de dorul, de a vedé pre Mantuitoriu; patru mii de ani au privitu dreptii cu sete nestemperată către ceriu, de unde asceptau mântuire, strigându plini de sperare: „Desfelceze ceriul de asupra, și nuorii se roureze pre celu dreptu“ (adeca pre Mantuitoriu!) (Is. XLV. 8).

Astăzi se îndestulă asceptarea lumii; astăzi se impliné dorul patriarcelor și alu profetilor; astăzi se stemperă setea dreptilor! Astăzi ceriul și pământul se rembrăcesc și se sarută ca nescă frați impacati! Astăzi corurile angeresci unindu-si viersurile lor cu ale omenilor depe pământ, înălță în tonu serbatorescu cântece de bucuria, resunându: „Marire întru cei de susu lui Ddieu, și pace pe pământ între omeni de bunăvoire“ (Luc. II. 14). Astăzi s'a nascut nouă Mantuitoriu în cetatea lui Davidu, care este Cristosu Domnul!

Știu Iub. Asc.! că nota în bucuria nespūsă animele vostre pentru darul mare, ce l'a reversatu Ddieu în diu'a de astăzi asupra genului omenescu prin trimiterea în lume a Fiului său; știu, că ati dori se

alergati si voi cu pastorii la léganulu, la eslea pruncului ddieescu, ca se cadeti in genunchi inaintea lui, si se ve inchiuati lui cu umilintia adunca; sciu, ca ati dori se lu cercati si voi cu filosofii din resaritu, si aflandu-lu, se i aduceti lui daruri pretioase, se i aduceti lui ca daru ce'a ce aveti mai pretiosu, anumele vostre pline de iubire si de multumita!

Oh santa dorintia! Veniti dar se ne strapunemu astadi si noi cu sufletulu in staululu seracu si umilitu, unde a binevoitu a se nasce Ddieu pentru mantuirea noastra, si cadiendu pe facia inaintea tainei necuprinse, lenga eslea, ce i-a desierbitu lui de léganu, se luamu in socotintia mai de aproape pre acestu Ddieu potericu si induratu, nu precum siede Elu pe scaunulu maririi sale, incungiuratu de cetele angeriloru si alu arcangeriloru, sustienendu si invertindu cu degetulu seu atotpotinte universulu, ci precum se scobore Elu in iubirea sa la noi pecatosii pe pamentu, luandu firea noastra, ca se ne rescunpare, ca se ne mantuesca, si se ne faca éراسi eredii imperatiei sale; se luamu in socotintia mai de aproape *iubirea nemarginita a lui Ddieu*, ce ni o-a aratatu in Intruparca Fiului seu.

Éra tu oh pruncu santu, ddieescu! ascunsu su form'a de omu pentru mantuirea noastra, lumina mintile si aprinde sufletele nostre, ca se cunoscemu in nascerea ta tainele necuprinse ale iubirii tale ddieesci, ca se ne departamu si noi dela eslea ta ca odiniora pastorii, laudandu si preamarindu pre Ddieu pentru tote câte amu vediutu, amu auditu si pentru câte ni s'au disu noue! — —

Ddieu este iubire, iubire nemesurata! Acest'a ne striga, acést'a ne marturisescu tote fiintiele, tote lucrurile din lume. Ddieu este iubire, iubire nemesurata! Acest'a este cantulu de premarire, acest'a e viersulu de recunoscintia a tota natur'a. Ddieu este iubire, iubire nemesurata! Acestu adeveru pare scrisu pe tota frundi'a, pe tota florea, pe tota steu'a; acestu adeveru pare scobitu in tota petr'a, in tota stanc'a. Dar mai stralucitu decâtu pe stele, e scrisu acest'a pe fruntile nostre; mai adunca decâtu in stance, e scobitu acest'a in anumele nostre!

Odiniora nu eramu. Si Ddieu din iubire ne-a adusu din nefiintia la fiintia, ne-a creatu dupa tipulu si asemenarea sa, luandu din isvorulu nesecatu alu fiintiei sale nemarginite, si suffandu in noi sufletulu vietiei, si a pusu la petiorele nostre, a versatu in braciele nostre tote comorele lumii, ca se le gustamu, ca se ne desfetamu in ele. Ba nu! pamentulu, lumea i se parú pucinu pentru noi, si in iubirea sa merse pana a impartí cu noi si avutiile neperitorie ale imperatiei sale coresce, ca se fimu fericiți in eternu, gustandu pace, odina, bucuria nespusa pe sinulu lui iubitoriu.

Cine ar fi cutezatu a cugetá, cá iubirea lui va trece inca departe si peste acestu hotaru? Cine ar fi cutezatu a cugetá, cá atunci candu noi nemultiamitori ne-amu smulsu din braciele lui parintiesci, si amu frantu cu nerosinare jugulu blandu alu mandatelorui lui, candu nu mai eramu

demni, decâtu de mani'a sî resbunarea lui fora indurare: cà elu sî atunci si-va aduce a miute de noi fapturele sale peccatoase sî nefericite, sî cà elu, Domnulu vietiei sî alu mortii, Ddieulu vatematu va fî celu antâiu, care uitandu foradelegile nostre, se va scoborî depe scaunulu stralucirii sale la noi, ca se ne intinda mana de impacare? Cine ar fî cutezatu a cugetá, cà celu ce ne-a creatu pre noi dupa tipulu sî asemenarea sa in santia sî dreptate, va primí tipulu sî asemenarea nostra, se va imbracă odiniora in firea nostra stricata prin pecatu, facundu-se noue intru tote asemene, afora de pecatu? Oh aduncime a iubirii ddieesci cine te va poté mesurá!?

Eramu Iub. Asc.! pierduti pentru totu de un'a. Prin pecatulu stramosiescu amu pierdutu dreptulu la mosí'a ceresca, amu pierdutu dreptulu la fericire sî nemorire. Unic'a mosía, ce ni-au potutu lasá stramosii nostri, erá firea stricata prin pecatu, supusa patimeloru, boleloru, osteneleloru sî blastemului mortii. „*Prin unu omu a intratu pecatulu in lume, sî prin pecatu mortea, sî asiá a trecutu la toti omenii, fiindu cà in elu toti au peccatuitu*“ (Rom. V. 12). Stranepotii lui Adamu intrau in lume petati sî necurati ca „*fiii maniei*“ (Efes. II. 3) su blastemulu ceriului a duce o vietia plina de necasuri, fora mangaiare, sî a asceptá o morte cumplita fora sperare.

Din acést'a stare nefericita nu ar fî scapatu omulu neci odata, deca nu s'ar fî induratu Ddieu spre densulu, sî noi nu amu fî avutu alta parte in lume, decâtu a portá sarcinele grele ale vietiei, sî dupa o vietia de doreri sî ostenele a ne preface cu trupulu in pamentu, din care amu fostu creati, éra cu sufletulu a ne munci in eternu in flacarele focului nestinsu, departe de Ddieu, tient'a, fericirea sî mantuirea nostra; pentruca Ddieu nu putea iertá pecatulu fora pedepsa, éra noi dupa poterile nostre marginite nu amu fî fostu in stare neci odata, a aduce lui Ddieu o sierfa destulu de mare, care se fia de ajunsu a impacá dreptatea lui vatemata, ca se ne ierte, se ne primesca éra de fiii sei iubiti sî de eredií imperatiei sale fericite!

Nu a lasatu inse Ddieu celu prea bunu, ca se pera fora sperare faptur'a maneloru sale; ei privindu din scaunulu maririi sale peste lume, sî vedindu, cum a stricatu diavolulu ce'a ce zidise densulu cu atát'a intieptiune sî bunetate, éra pre omu, pre care lu destinse densulu ca pre o cununa a faptureloru sale, pre care lu crease curatu, santu, sî nemoritoriu dupa tipulu sî asemenarea sa, pre care lu facuse partasiu atátoru daruri sufletesci sî trupesci ca pre unu fiu nineratu (madaritu) alu pieptului seu parintiescu, vedindu-lu acum jacundu la pamentu, despoiatu prin pecatu de tota frumuseti'a sî marirea sa, cu ran'a cumplita, ce i-a infiptu sufletulu diavolulu prin insielatiunea sa, vedindu-lu jacundu nepotintiosu, luptandu-se cu mortea fora neci unu ajutoriu, asemene nefericitului caletoriu, care dupa asemenarea lui Cristosu din S. Evangelia, scoborindu din Ierusalimu in Jericonu, cadiú in manele lotriloru, fú despoiatu de tote, sî casnitu pana la morte; de si dreptatea lui ddieesca

strigá: resbunare! pedepsa eterna! asupra fiintiei nemultiamitorie, care lasandu-se insielata de diavolului, voiá se se redice in sumeti'a sa peste enşusi Creatoriulu seu, sî gustá din pomulu opritu; totusi invinse iubirea lui parintiesca, sî miscatu de atât'a nefericire a omului, hotarí, a-i deschide éراسi avutiéle indurariloru sale; hotarí, a zidi éراسi prin darulu seu ce'a ce stricase diavolulu prin invidi'a sî omulu prin sumeti'a sa; hotarí a primí asupra sa pecatele nostre, a le pedepsi acele in sine ensusi, si a le spalá cu sangele seu!

Acést'a hotarire a sa o sî fece Ddieu cunoscuta de locu dupa caderea protoparintiloru nostri, dicundu sierpelui insielatoriú: „*Dusmania voiu pune între tine sî între muiere sî între sementi'a ta sî între scementi'a ei*“, adeca între Mesí'a, Rescumparatoriulu Cristosu, Fiulu lui Ddieu, care va luá trupu, sî se va nasce din muiere „*acel'a va calcá capulu teu, sî tu vei lesiú dupa calcâiulu lui*“ (I. Mos. III. 15). Ca unu jude resbunatoriu stá Ddieu inaintea lui Adamu, ca se tune asupra capului lui peccatosu judecat'a infricosiata; sî eta cà in aceasi clipita indurarea stinge fulgerile maniei in ochii lui, anim'a lui se topesce in sentieminte fierbinti de iubire, sî buzele lui de odata cu judecat'a vestescu sî iertarea. Astfeliu e Ddieu! Sî candu ne pedepsesce cu o mana, cu cealalta ne binecuenta sî ne stringe la sinulu seu.

Au trecutú sute, au trecutú mii de ani; tempulu, ce l'a hotaritu Ddieu pentru venirea Fiuluiu seu in lume, ca se ne iee tipulu nostru, sî se ne rescumpare prin sangele seu, se apropiá totu mai tare. Pamentulu parea o mare de reutate, intunecimea necredintiei se intindea ca o nopte lunga sî infricosiata peste lume; omenii uitandu-se de Creatoriulu loru, se inchinau unoru animale necuventatorie, sî cadeau in genunchie inaintea unoru tipure cioplite, adorandu-le in loculu Ddieului adeveratu, sî inganandu cu vietí'a loru desfrenata intru unu modu nerosínatu indelung'a rabdare ddieesca: „*Blastemu sî mintiuna, sî ucidere sî furtu sî preacurvia s'au versatu pe pamentu, sî sangiuri se amestecau cu sangiuri*“ precum díce profetulu (Osia IV. 2) in caintia amara. Tempulu hotaritu pentru sosirea Mantuitoriuluiu promisú erá aci; Cum inse! atât'a foradelege, atât'a nemultiamita, nu va acitiá ore mani'a lui Ddieu? atât'a foradelege, atât'a nemultiamita, nu lu va face ore pre Ddieu, a-si retrage promisiunea mangaiatoria, a luá in mana fulgerile resbunarii, sî a isbi cu ele in omenimea peccatosa, care nu mai merita indurare, nu vietia, ca se nu remana pe pamentu neci urma de omu, de acést'a fiintia nemultiamitoria sî ticalosa?!

Iub. Asc. s'a intemplatú, cà vediendu Ddieu din ceriu reutatea pe pamentu, i-a parutu reu, cà a creatu pre omu, sî in mani'a sa santa a deschisu canalurile ceriului, a acoperitu tota faci'a pamentului cu valuri de potopu, sî a innocatu in ele tota fiinti'a vietuitoria, afora de dreptulu Noe, sî de fiintiele, ce se allau in corabi'a lui. S'a intemplatú, cà se ingreuiara inaintea lui Ddieu pecatele Sodomei sî Gomorei, sî Ddieu aprinsu de resbunare lasá se cada foculu ca ploia din ceriu, care nimici aceste

cetati pecatoase, stingundu cu flacarele sale toti locuitorii, si totu ce era viu si verde in ele si in totu tienutulu acel'a, si nu a ramasu in locul lor, decatu o mare morta, puturosa, ca se vestesca posteritatii urgi'a direptatii ddieesci! Ma deasupra nuoriloru potopului si pindre tunetele focului, suna depe buzele lui Ddieu promisiunea mangaiatoria, ce o-a facutu protoparintiloru in raiu, ca va veni Mantuitoriulu, care va se calce capulu diavolului, se surpe domni'a lui si se rescumpare omenimea de pecatele sale. Si acum, candu a sositu tempulu venirii Mantuitoriului promis, de si reutatea lumii lu provoca pre Ddieu la noua resbunare, elu totusi fidelu promisiunii sale, in locu de a mai acoperi pamentulu cu unu alu doile potopu, seu a-lu arde ca odinora pre Sodom'a si Gomor'a, voi mai bine a-lu acoperi cu darulu si indurarea sa, si a-lu aprinde cu foculu iubirii sale, tramitiendu in lume pre unulu nascutu Fiuu alu seu. Oh iubire nemesurata ddieesca! a carei flacara nu o-au potutu stinge neci valurile pecatelor nenumarate, cu cari te-au vatematu si inganatu reutatea omeniloru neincetatu! Ci ca foculu, pe care versi oleiu, in locu de a se stinge, se acitia inca si prinde flacara si mai poterice; astfelu si tu cresceai, si prindeai putere cu atatu mai mare, cu catu vatemarile omeniloru erau mai multe, cu catu inganarile lor erau mai nerosinate!

Iub. Asc! Era nopte, asemene noptii infricosiate a necredintiei, ce acoperia faci'a pamentului; nesce pastori evlaviosi pasceau turmele lor aproape de Vifleimu. De odata se vediura incungiurati de o lumina stralucita, ce venia din ceriu, si angerulu Domnului standu inaintea lor, cu facia ardienda de bucuria vesti loru tain'a necuprinsa a iubirii ddieesci, nascerea Mantuitoriului doritu, intruparea Fiului lui Ddieu. „*Eca vestescu voue bucuria mare, care va fi totoruru poporeloru; ca s'a nascutu voue astadi Mantuitoriulu in cetatea lui Davidu, care este Cristosu Domnulu.*“ Apoi scoborindu-se o ceta intrega de augeri, conglasuira cu totii in unu cantecu insuffetindu: „*Marire intru cei de susu lui Ddieu, si pace pe pamentu intre omeni de bunavoire!*“ Stea minunata s'a aratat pe ceriu, lumin'a ei stralucita, cum nu a vediutu inca ochiu moritoriu si s'a opritu asupra Vifleimului; semnu cerescu era acest'a, vestindu lumii, ca legatur'a santa a pacii, ce o-a fostu frantu pecatulu, s'a legatu erasi intre ceriu si intre pamentu, ca s'a nascutu Mantuitoriulu lumii in cetatea Vifleimu, dela o Vergura prea curata, precum a fostu vestitu mai nainte Domnulu prin profetulu seu Michea: „*Si tu Vifleime! cas'a Efratului, mica esci intre miile Judeci; dara din tine va esi mie, celu ce va se fia domnitoriu in Israelu, a carui esire este din inceputu*“ (Mich. V. 2) si prin profetulu Isaia: „*Eca o vergura va concepe, si va nasce fiu, si se va numi Emanuilu (adeca cu noi este Ddien)* (Isaia VII. 14).

Asia dara Iub. Asc! nu a fostu de ajunsu iubirii ddieesci, ca din nimica ne-a adusu la fiintia dupa tipulu si asemenarea sa, ca a reversatu peste noi in prisosintia atate daruri ceresci si pamentesci? Nu! atat'a nu a fostu destulu! Candu ne-a datu Ddieu totu ce a avutu frumosu, bunu,

stralucitu sî maritu afora de sine, in urma s'a datu pre sine ensusi, tramitiendu Fiiulu seu unulu nascutu la noi, ca se se faca selavu, se se aduca sierfa pentru pecatele nostre, ca se nu perimu fora sperare, ci se traimu in veci!

Deca unu imperatu ar avé unu sierbitoriu, care parasindu cu necredintia pre domnulu seu bunu sî legiuitu, ar merge in tiera straina, ar intrá in sierbitiu la unu domnu tiranu, unde s'ar vescedí in lucru greu, apesatu de fome sî sete, gemendu in catusie de fieru; sî imperatulu, domnulu seu bunu sî induratu de mai nainte, de sî nu are neci o lipsa de sierbitoriulu seu necredintiosu, totusi miscatu numai de sortea nefericita, la care a ajunsu sierbitoriulu seu prin viu'a sa, ar dorí se lu mantuesca, sî nepotendu-lu mantuí neci cu argintu, neci cu auru, neci cu tota avuti'a imperatiei sale intinse, decátu numai prin aceea, cà lu va rescumpará dela acelu domnu tiranu prin ensusu pretiulu unicului seu fiu, s'ar pune intru o dí, sî ar díce fiului seu: fiulu meu! mi sangera anim'a candu mi aducu a minte de misielatatea, in care a ajunsu acelu sierbitoriu alu meu necredintiosu; dreptu, cà nu am neci o lipsa de densulu, neci ar fí demnu de indurarea mea, cà-ci nefericirea elu sî o-a cercatu, ar trebui se lu lasu, se se culce cum si-a asternutu, se secere cum si-a semenatu; nespusu de mare e sî pretiulu, cu care l'asi poté rescumperá; dar candu atátu de tare lu dorescu totusi, se lu vedu érase liberu sî fericitu in curtea mea, candu atátu de ferbinte lu iubescu sî acum dupa necredinti'a sa! Pasa, pasa fiulu meu, sî mi rescumpara sî mi adu inderetru pre sierbitoriulu doritu. Sî fiulu ar respunde: Da parinte! voiú merge, voiú primí sî voiú portá eu catusiele lui, sî voiú pune vietí'a mea pretiu pentru densulu, ca elu se pota reintorná liberu la cas'a ta, sî se fia fericitu éra ca odiniora! Acum spuneti-mi Iub. Asc.! putere-ar ore dá unu imperatu o doveda mai stralucita a iubirii sale catra sierbitoriulu seu necredintiosu, decátu acést'a?! Dar nu! iubirea omenesca nu merge asiá departe, nu s'a andítu intre omeni, de candu sta lumea, o sierfa ca acést'a! S'a intemplat, cà unu sierbitoriu credintiosu se si-fia pusu capulu seu, se si-fia pusu libertatea sî vietí'a fiiloru sei pentru mantuirea domnului sî imperatului seu din periculu selaviei sî alu mortii; dar nu s'a pomenitu neci odata, ca vr'unu imperatu se si-fia sierfitu pre fiulu seu, libertatea, fericirea, vietí'a fiului seu pentru rescumpararea vre unui sierbitoriu alu seu necredintiosu din catusiele selaviei, din periculu mortii!

Ah! numai Ddiu este acelu imperatu, nemarginitu, necuprinsu in iubirea sa, care pentru de a no rescumpará pre noi sierbitorii sei necredintiosi de sub jugulu diavolului, pentru de a ne scapá de osend'a mortii, a tramisu in lume pre Fiiulu seu unulunascutu, ca se puna pentru noi pretiulu vietiei, pretiulu sangelui seu. De multe ore sî in multe forme si-a aratatu Ddiu iubirea sa parintiesca catra noi fapturele manelorú sale; dar candu s'a deschisu ceriulu, candu s'a scoboritu Fiiulu lui Ddiu pe pamentu, ca se se faca ca unulu dintre noi, ca se primesca asupra sa sî se

porte catusiele noastre, atunci, atunci a arsu anim'a lui de iubirea cea mai ferbinte catra noi, atunci a doveditu elu mai minunatu, ce scumpi, ce iubiti i suntemu!

Venit'a Cristosu in lume pentru amicii sei? au nu chiaru pentru dusmanii sei? Venit'a Cristosu in lume pentru binefacatorii sei? au nu chiaru pentru vatematorii sei? Asiá a iubitu Ddieu lumea! Multu pote, face adese chiaru lucruri minunate si iubirea omenesca; dar totu si-are marginile sale, la cari se opresce, peste cari nu mai pote trece; inse iubirea ddieesca, candu cugeti cá si-a ajunsu culmea sa, si atunci inca trece, se reversa in prisointia peste tote marginile!

Deca trecundu voi Iub. Asc.! pe strada, ati vedé unu verme, jacundu calcatu su petiore, si mortu in miediloculu stradei; se pote, ca anim'a vostra se se misce de compatimire la privirea acelei fiintie nefericite; ce ati raspunde inse candu v'ar dice cine-va: Deca voiesci, tu poti redá viet'i'a acestui verme omoritu, dar mai antáiu trebuie se te faci tu ensuti verme, trebuie se tí versi sangele, se faci din sangele teu o scalda, in care se scaldi acelu verme ucisu, ca se si-recapete éra viet'i'a! I-ai raspunde de buna sama! Ce interesu am eu de acelu verme, ce mi pasa, deca traiesce séu deca e mortu? Cum se mi sacrificu eu viet'i'a scumpa pentru unu verme ticalosu? Si ce i-ai raspunde inca, deca acelu verme ar fi unu sierpe veninosu si viclénu, care a lesiuitu dupa viet'i'a ta, si despre care ai poté presupune, cá adusu la vietia noua, in locu de multiamita ar pandi de nou dupa calcáiuulu teu? Si ce veti dice la ace'a Iub. Asc.! deca ve voiu spune, cá ce'a ce voi ati socoti de o nebunia facia cu unu verme ticalosu, ace'a a facutu Ddieu in marimea iubirii sale? Că-ci ce alta este omulu in asemenare cu puterea, marirea si stralucirea lui Ddieu, decâtu unu verme? Si eca pentru acestu verme calcatu la pamentu si ucisu sufletesce de diavolulu, pentru acestu verme, care ca unu sierpe veninosu, a cutezaru a se redicá in contra lui Ddieu, si a-si scuipi veninulu reutatii sale in faci'a lui santa, pentru acestu verme, despre care sciá, cá adusu din morte éراسi la vietia, va cutezá a se redicá de nou in contra poterii si santiei sale ddieesci, pentru acestu verme alu pamentului, Fiiulu lui Ddieu, Ddiculu adevératu, scobori din ceriu, se fece asemene lui, ca se si-puna viet'i'a, se si-verse sangele pentru densulu, si scaldandu-lu in bai'a sangelui seu, se lu readuca éra la vietia! „*Asiá a iubitu Ddieu lumea, încátu a datu pre unulunascutu Fiiu alu seu, ca totu celu ce va crede in densulu, se nu pera, ci se aiba viet'i'a de veci*“ (Inu III. 16).

Dar pare cá ve audu si pre voi intrebandu cu filosofii: ore unde lu vomu aflá pre nou nascutulu imperatu, care a venitu se mantuiasca pre poporulu seu Israilu? Pote in vre unu palatiu stralucitu? Palatiulu lui este unu staulu intunecosu! Este leganatu in braciile vre unei imperatese renumite? Imperates'a, in ale carei bracie nevinovate odinesce densulu, este o Vergura prea curata, dar seraca si necunoscuta! Pote in léganu de auru? Léganulu lui este eslea cu paie! Pote imbracatu in visonu si me-

tasa? Visonulu sî metas'a lui sunt nesce fasie simple, fora neci unu pretiu! Pote incungiuratu de curteni premariti? Curtenii lui sunt nesce animale necuventatorie!

Dar ore nu ne insielămu? Acest'a se fia intru adeveru imperatulu imperatiloru, care tremura infasiuratu in eslea unui staulu intunecosu? Acest'a se fia intru adeveru Mantuitoriulu promisu alu lumii, care dormeca nepotintiosu in braciile unei Fetioare serace? Acest'a se fia intru adeveru Domnulu tariei sî alu maririi, care va se franga poterăa diavolului, sî se rescumpare lumea de pecatele sale?! „*Sî acést'a va fi voue semnu* — disera angerii catra pastori — *veti află unu pruncu infasiatu, culcatu in esle*“ (Luc. II. 12). Elu este dar Isusu, Mesi'a promisu, Domnulu ceriului, sî alu pamentului, la alu carui nume batu mai ferbinte sî mai potinte animele nostre. Potea elu veni in lume miscandu ceriulu, cutremurandu pamentulu, sî tramitiendu fulgere ca soli inaintea sa, dar atunci ne-ar fi implutu de frica; potea elu veni in lume incungiuratu de pompa, stralucire sî potere, dar atunci s'ar fi parutu pote, că e Mantuitoriulu numai alu celoru poterici sî premariti din lume, aru fi grabitu la elu magii avuti sî straluciti, dar nu aru fi cutezatu a pasi naintea lui pastorii seraci sî necunoscuti; elu inse a voitu, ca nimene se nu se cugete despretiuitu de densulu, ca sî omulu celu mai seracu, celu mai nepotintiosu, celu mai nefericitu se veda unu frate in densulu, intru tote asemene luisi, sî se pota privi fora frica, cu sperare sî incredere la elu!

Vedeti Iub. Asc.! pe ce căli minunate lucra iubirea ddieesca, sî cum tientesce ea in tote dispusetiunile (ronduelele) numai spre mantuirea sî fericirea nostra! E cu potintia ore, a nu respunde din partea nostra cu iubire la atât'a iubire?! Cetele angeresci resuna cantece de bucuria, că s'a nascutu Mantuitoriulu lumii; pastorii si-parasescu turmele, sî alerga cu grabire la prunculu ddieescu infasiatu sî culeatu in esle, ca se i se inchine; magii vediendu steua pe ceriu, alerga din tiera departata, ca se si-faca onorea la léganulu nounascutului imperatu, care va mantui pre poporul seu, sî se i aduca lui daruri pretioase. Sî noi se potemu stă ore nepasatori sî reci, candu Ddieu scobore sî locuesce intre noi?!

Oh fiii salutatu, fiii binecuventatu sî din partea nostra Mesia nascutu in cetatea lui Davidu! Cu unilintia adunca sî bucuria nespusa cademu inaintea eslei tale oh pruncu ddieescu! in recunoscintia sî multiumita pentru iubirea ta nemarginita. Primesce-ne intre credintiosii tei, aprinde in animele nostre foculu iubirii, cu care tu ne-ai iubitu pre noi din eternu; dariesce-ne noue pace, pacea santa, care numai tu o poti dá, sî care o-au vestitu angerii in acea nopte fericita totororu omeniloru de bunavointia pe pamentu. Oh Isuse! redica-ti mana ddieesua din esle, sî ne binecuenta; binecuenta mintea nostra, ca se te cunosca pre tine Mantuitoriulu tramisu in lume, unulunascutu Fiuu alu lui Ddieu; binecuenta voi'a nostra, ca se urmămu cu bucuria calea santiei, calea nevinovatiei sî a penetintiei, ce ni o-ai aratatu tu dela eslea din Vifleimu pana la cruce pe Golgota;

ca asiá aducundu tie vietia agonisita in fapte bune si penetintia, cei ce te vedemu astadi cu ochii sufletesci in eslea umilita, inchinandu-ne ddierei tale, se fimu demni, a te vedé odiniora si facia in facia pe scaunulu teu stralucitu in ceriu, gustandu iu eternu fericirea imperatiei tale! Amin.

Predice ocazionale.

Predica despre pecatulu betiei.

(De Joanu Szabó, preotu in Tria, diec. Orad.)

„Neci betivii nu voru eredi imperati'a lui Domnedieu“ (I. Cor. VI. 10).

Profetulu Moise scrie in cartea facerii, cá dupace creá Ddieu totu soiulu de animale, in fine a ziditu pre omu. Animalele le-a ziditu in modulu celu mai simplu; inse de facerea omului s'a apucatu intr'unu modu momentosu, sfatuindu-se in sine si dícuudu: „*Se facemu omu dupa tipulu si asemenarea nostra, carele se domnesca preste tote cele lalte fapture*“ (I Mos. I. 26). Si dupace a creatu Ddieu trupulu omului din pamentu, a suflatu intr'ensulu sufletu memoritoriu. „*Si a ziditu Ddieu pre omu dupa tipulu seu.*“ — Omulu deci nemedilocitu dela Ddieu si-a luat sufletulu seu, si precum Ddieu, asiá si sufletulu omului e memoritoriu. Ce privilegiu mare, ce marire stralucita! Ddieu pre omu l'a daruitu cu minte, intieptiune, memoria, judecata, „*cu pucinu l'ai facutu mai micu decátu angerii, cu onore, si cu gloria l'ai incununatu pre elu*“ (Ps. VIII. 6). Inse acést'a cununa maretia si onorata o calca su petiore omulu betivu, si se degiosesce pre sine in ordulu animaleloru.

Candu a esitu Noe din corabia, a seditu buciumi de via si a gatitu vinu, si a beutu, dara nesciindu natur'a si poterea aceleuia, s'a imbetatu, si a jacutu la pamentu necuviintiosu, golu. Noe prin acést'a n'a pecatuitu, pentru cá nu a cunoscutu inca stricatiunea vinului; inse cáti sunt in dilele nostre, cari cunoscute forte bine poterea, stricarea, si consecutiile triste a le vinului, si totusi in neincetata beutura, in necumpetare, si in betia si-petrecu dilele vietiei pamentene, cari sunt spre scandalulu omenimii, spre coruptiunea familielor, spre pericolulu statului si spre perirea lor propriu. Pentru ce S. Vasilin celu mare i-numesce diavoli de buna voia, s. scriptura éra asiá i-amoneza: „*Vai acelor'a carii cu buna demanetia se scola spre betia, si ametiti de vinu habalescu panu ser'a tardiu*“ (Is. V 11). Pre cine amenintia profetulu? Au nu dara pre aceia, carii si-petrecu lenga vinu, si se aduna spre sorbirea vinului aromatu, spre golirea pocaleloru? (Esempl. XXIII. 30). Éra S. Paulu Ap. díce apriatu: „*Betivii nu voru eredi imperati'a lui Ddieu*“ (I. Cor. VI. 10).

Dara se vedemu acum, pentru ce i-ajunge vaju pre betii?

a) Pentruca prin acést'a si-ingropa onorea sî renumele celu bunu. Celu mai mare tesauru alu omului e onorea sî renumele celu bunu intru atât'a, încâtu mai nu dorosce omulu a traî, decâtu a traî fora onore; sî betîvulu de nimenc nu se onora, ba inca fiacine se intorce cu despretiu, cu gretia de catra densulu, ca dela acel'a, care numai de diumetate e omu, pentruca totu deun'a pote fi dubietate, cumca ore trézu, cu mintea la locu e, seu beatu?

S. Joamu gura de auru pre betîvi i-numesce petecu de rosîne alu omenimii; *S. Vasiliu celu mare* éra dice: „*Betî'a pre omu lu-stramuta in animalu. Asiá e, omulu numai pentru ace'a e omu, si in ace'a diferesce de animalu, pentruçi are minte (candu e trézu) sî susletu formatu dupa tipulu lui Ddiu, dara betîvulu acest'u lu-perde, si asiá se degiosesce, se asemena animaleloru*“;

Fia cutarele ori câtu de istetiu, nesuitoriu, piu, zelosu, literatu, induratu, eroicu, dara deca e betîvu, tote cele lalte merite se nimicescu, tota laud'a de mai nainte cade in tina, si-perde tota valoarea. Sî pentru ace'a, adese ore se pote audî in vietia: Dauna de elu, ar avé frumosa minte, e bunu de lucru, dara e betîvu. Inse nu numai elu singuru si-perde onorea, fora totu deun'a sî famili'a sa nevinovata, sî pruncii lui; de acestia inca totu ensulus se feresce, temendu-se, da de voru fî sî ei ca tat'a loru; tota cas'a e su suspitiune, e rosînata prin pecatulu acestu mare sî uritu. Inca neci inaintea familiei, neci inaintea filoru sei nu pote avé betîvulu tota autoritatea, onorea, sî omeni'a, pentru că de sî pruncii sunt detori a-si onorá parintii sei, dara onorea acést'a se stramuta in despretiu, in batjocura, sî in risu prin portarea cea ametita sî scandalosa a parintiloru betîvi. Séu pote-se acceptá amore adeverata dela feme'a, care numai in stare afurisita ca acést'a, mortu de diumetate, ametitu de beutura si-vede barbatulu, care nu pote gustá fericirea consiliului bunu sî a vorbeii bune neci unadata dela barbatulu seu celu betîvu; ei neinctatu e martura numai blastemurilou sî vorbeloru celoru impure sî scandalose?! O tu betîvule, nefericite, ori cine se ffi, deca nu eugeti cu onorea ta ens'ati, iea la anima incái fericirea familiei sî a copiiloru tei, sî te lasa de datin'a acea urita, lapeda-te de pecatulu acelu uritu sî stricatosu alu betîci, care ti-immormenta tota onorea casei tale; dela nimene nu ai onore precum ar trebui se aiba unu omu de omenia sî de treba.

b) Betî'a e daunosa sî in privinti'a sanetatii, pre carea de totulu o nimicesce. Intre bunetatile naturali, lumesci séu pamentesci mai pretiuita e sanetatea, pentru care bucuros ne ostenimu, bucuros implinimu inca sî cele mai grele lucruri; din contra deca sanetatea lipsesce, tote ne sunt grele sî ostenitoric. Au de ce utilitate e sî cea mai mare avere, sî potere imperatesca fora sanetate? de ce trebuintia e aurulu, argintulu sî totu tesaurulu lumii acesteia trecatorie, ce folosescu cele mai alese mancari sî beuture, cei mai buni amici, cele mai desfetatorie societati sî petrecceri fora sanetate? — Deca asi promite cuiva, cumcà va posedé totu tesaurulu

lumii, și va dobândi toate, ce i pottescu ochii, gur'a și anim'a, dara asiá, că și-va perde sanetatea, în totu casulu mai bine nu ar primi cele promise, decâtu se și-perda sanetatea. Asiá e, de nimic'a nu grigesce omulu mai bine, ca de sanetate, pentru pastrarea și sustinerea aceleia incungiura locurile cele stricatiose sanetatii, nu cuteza a merge afora în geru, la aerulu celu rece fora vestminte caldurose; în tempu de necasu chiama medicu, și e gat'a a-si spesí și tota averea, numai ca sanetatea se și-o dobendesca éراس. Pentruce? pentru că scie și e convinsu, cumca tota vietí'a nimic'a nu ajunge fora sanetate. Și éta tesaurulu acestu pretiuitu și raru lu predeza de buna voia omulu betívu. Au nu vedemu, cumcà aceia, carii viezia necum-petatu și sunt betívi, de și nu indata, dar mai tempuriu séu mai tardíu tragu asupra-si morbu indelungatu, și se stingu de comunu cu morte tempuria din lume; mai multi de apoplezia (guta)! Veninulu dintr'odata ucide trupulu, éراس beutur'a fora moderatiune incetu, incetu, dara chiaru asiá de singuru. Amara vietia, trista petrcere, care se finesce asiá!. — Bine díce întieptulu Salomonu: „*Vinulu la capetu musca ca sierpele, și si-versa veninulu ca vasilisculu*“ (Esempl. XXIII. 33). Éراس întieptulu Siracu eschiama: „*Prin betí'a multi au peritu, éراس moderatulu si-lungesce vietí'a*“ (XXXVII. 34). S. Vasiliu éراس díce: „*Cum pote fi sanctosu trupulu, care prin beutura e umedu (udu), debilitatu*“. Tertulianu forte bine numesce betí'a „*betranetie tempurie și morte repentina*“.

Odiniora mortea a tienutu adunare, și dupa fabula a facutu socota cu consiliarii sei, cu morburile. Mai înainte au venitu tremurandu frigurile, și au adúsu cu sine multi morbosu, dupa ele schiopetandu a venitu rosur'a cu urmásii ei, dupa acést'a matricele; asemene au statu înainte și betranetiele dicundu: cumca ele de și incetu, dara de siguru voru aduce contributiune mortii. În urma cu sgomotu mare, cu turm'a întrega a venitu necumpetarea, dicundu: Mergeti în laturi voi morburi, neci unulu nu pote dobândi înaintea mea antaietatea, eu voi fi díregatoriulu primariu, pentru că io aducu cele mai multe sacrificie; pana ce voi cautati pred'a, pana atunci la mine venu de buna voia betívii; eu nu trebuie se acceptu pana la betranetia, pentru-cà júni, teneri în primaver'a, în florea vieticii loru mi se sacrificu pre sine de buna voia. Asiá este I. Cred! betí'a pre mai multii duce de tempuriu în mormentu. Lasati dara datin'a acést'a rea și daunosa pentru voi, care ve despoia de sanetate și ve rapesce vietí'a.

c) Betí'a nimicesce averea. Demulte ore și la casele acelor'a, carii au fostu mai avuti, batu dob'a (timpán'a), și se vendu toate în licitatiune. Și ce i-a adusu pre densii la asiá mesera și trista stare? Nimicu alta, decâtu vietí'a cea nemoderata a loru, beutur'a cea preste mesura, continua; și acést'a e lucru natural, și adevératu, pentru că celu ce be adese și multu, acel'a de multe ore trebuie se și-deschida pung'a cu banii, séu de și be numai din celari'a sa, din produptulu seu, nu din birtu, totusi bendu adese ore și multu, asiá felu de avere preda, care are pretiu, și din care a

potutu cascigá bani, ca se si-suplinesca cele mai neaperatu necesarie; si totu atát'a e, ca si candu ar bé pentru banii gat'a din pugilariu.

Candu intieptulu *Diogene* a vediutu unadata pre unu omu betivu seracitu prin beutura, siedindu longa cina subtire, a dîsu catra densulu: „Amice! decumva ai fi dejunatu si pranditu asiá adeca: decumva ai fi fostu mai economisatoriu, mai crutiatoru, mai tienatoru de ce'a ce ai avutu mai inainte de ast'a, acum nu ai fi ajunsu la asiá gelnica stare.“ Cu alta oca-siune, candu a vediutu licitandu-se casa unui betivu seracitu, a dîsu: „Sciut'am, cà acést'a casa impluta de beutura, mai pre urma va aruncá afora pre domnulu seu.“

In Aten'a, cetate in Greti'a, diceau omenii despre unu betivu, care prin viet'a lui cea betiva a remasu mai голу: „Acestua beutura i-a smulsu afora penele“. O! câtu sunt si in dilele nostre, carii prin bet'a se gefuescu de penele sale, adeca se golescu de avere, remanu seraci ca vai de ei; carii nu au pana de tote dílele, carii din domni s'au facutu servitori, din economi au devenitu proletari, pentru cà tota avut'a si o-au pierdutu, predatu si petrecut prin gútu. Despre acesti'a dice S. *Augustinu*: „Ce nebunia si prostia, a torná in gútu intru o di ace'a, din ce ai fi potutu traí 3 — 4 díle; a predá intr'unu anu ace'a, ce ti-ar' fi fostu destulu in patru ani“. O! ce dorere mare, cà-ci sunt si intre voi multi I. A! carii dominec'a preda, beu totu ce au agonisitu preste septemana, din ce serman'a familia. seracii ce copii aru fi potutu traí preste tota septemana.

Vai! de una miie de ore vai, candu e asiá locusta de casa, asiá lipitore sugatoria barbatulu séu feme'a, asiá sbiciu pentru baiatii loru; tota famili'a, toti copiii sei o sentiescu acést'a. Aci cu adeveratu se implinesce dis'a Stului *Pavelu Ap.*: „Unulu flamendiesce, éra cel'alaltu e betu“ (I. Cor. X. 22). Asiá e, tat'a séu mam'a habalescu in birtu, spesescu preste mesura, manca, be, ba inca si la altii li ajunge, éra acasa famili'a cea misiea, pruncii cei goli flamendiescu, si neci cele mai necesarie inca nu le au de indemana. Dara inca câte necasuri mai sunt, cari ajungu pre biet'a familia, pre bietii fiu din acést'a? Scandalulu, esemplulu celu reu. lenevirea, nepasarea crescerii bune, neindestulirea, certarea, desperatiunea, neascutarea! Dara afora de ace'a, cumca betivulu si-prada averea cu repediune inca e neaptu spre lucru, lenevescu lucrarea pamentului, ducerea maiestriei, solvirea detoriilor, dariloru, imbunatatirea avutiei, si asiá tote ale lui grabescu spre consumare, si nimicire. Serman'a ce femea, se fia ori câtu de nesuitoria, lucratoria, sê face macar si din nopte ziua, totusi nu e in stare a agonisi, a stringe atát'a, câtu se nu pota predá si mistui barbatulu betivu cu datin'a si natura lui porcesca; si asiá apoi in dilele betranetieloru ajungu la cersire amara si rosinosa; beutura, beti'a blaste-mata tote le-a sorbitu, tote le-a inghititu.

d) Ce se dicu despre sufletu, despre uniculu sufletu nemoritoriu?! Beti'a, viet'a necumpetata e isvorulu totororu pecatelor. Nu este pecatu,

ca acel'a, care se nu se pota implini dela omulu betivu. *S. Joannu gura de auru* pecatulu acest'a lu-numesce mam'a pecatelor. *S. Augustinu* dice: „*Betivulu nu numai face unu pecatu, ci ensusi e pecatulu*“. Séu cautati la unu betivu ndatu si ametitu de beutura; facia-i svulturata, motioata, lutosa, nespalata si mangita de drosdiele beuturii necurate din birtu; portarea lui necuvenintiosa, selbateca, au nu arata facia diavolesca? de ti e groza de elu, ca de fer'a cea selbateca, ca de naluca? Toiesce, se certa, se'lupta, sbiera, striga, blastema pre Ddiu, pre creatoriulu seu, care i-a datu vietia, potere si lumin'a ochiloru, care era le pote lua dela densulu, si-blastema parintii, feme'a si pruncii sei, gur'a cea nespalata imprascia cele mai spurcate si urite vorbe. Ma inca multe casuri sunt, ca unu betivu nefericitu ca acel'a, in starea sa ametita a alunecatu inca si spre aprindere si ucidere. Betivulu si cele mai sante lucruri inca le despretuesce, le hulesce, si-aranca banii, si i perde, si asiá si-dauneza, si si-ingropa famili'a cea amarita si necesita priu selbateci'a lui, prin mintea lui cea debila si smintita de beutura, cu care nu mai eugeta la mantuirea sufletului seu, numai la desfetari trupesci si peccatose.

La ce duce pre omu beti'a, e destulu se aducu inainte esemplulu lui Lotu, care pentru vietia cea casta, a fostu placutu inaintea lui Ddiu, dara ametitu de poterea beuturii a urmatu necastitatii. Poporulu evreescu dupa mancare si beutura s'a inchinatu idoliloru, si a urmatu desfrenariiloru. Baltazaru imperatulu a profanatu vasele basericeci, candu a fostu aprinsu si ametitu de vinu. Irodu intre mancaru si beuturu s'a ingiositu la ace'a, de a taiatu capulu *S. Joannu* botezatoriulu. Asiá e, intrebuintarea beuturii nemoderate, necumpetate, perde sufletulu.

Daunosa e beti'a facia cu mantuirea sufletului si pentru ace'a, pentru ca se stramuta in pecatu consuetu, indatinatu, din care mai ca e cu nepotintia a se smulge, devine a dou'a natura, si acest'a o aduce cu sine ensusirea beuturii; pentrucá de se si trezesce betivulu, ametirea de mai nainte lu arde, si asiá in alti'a di in totu modulu se nesuesce, ca se sistempere setea, pana ce in urma era cade in ametire noua, si asiá tota vietia i e ametire neinterupta. De si si-vene in ori pana la unu tempu, de si pericululu apropiatoriu lu-descepta din stadiulu acestu tristu, dara preste pucinu se reintorce la datina de mai nainte. Si dorere! de ast'a panura sunt multi si intre inieleginti!

Ce se dicu despre trecerea din lume a acestoru nefericiti? Precum e vietia, asiá e si mortea spune proverb'a (dical'a). Anare se pote accepta morte treza dela acel'a, care preste tota vietia lui a fostu betu, ametitu; dara inca, decunva lu-cuprinde mortea in asiá stare ametita?! Pelenga tota grigea caseniloru, consangeniloru sei, inca nu e in stare a se impartasi cu ss. Taine ale moribundiloru, e necapabile si spre confesiune, si spre s. Cuminecare. Se implinesce despre unii ca acestia profeti'a profetului Ieremi'a: „*I voi inbetá pre ei, cu se adorma somnulu eternu, si mai multu se nu se trezesca, dice Domnulu*“ (Jer. LI. 39).

Dara audu scusările, audu îndreptările betivilor, mântuindu-se cu ace'a: deca sî alții încă beu, acé'st'a e în datina acuma. Asiá e, înse ace'a cugeti, cumca cu ast'a te mântuesci? Deca unu ostasiu fugi dela ostesime, ore mai pucina pedepsa va capetá, pentru că cu densulu au fugitu sî alți soldati mai multi? Nu te uitá la altulu, ci ti-implinesce detorinti'a. Nu facu, nu bieu din vre unu cugetu, vre unu scopu reu, — dice altulu — numai pucina voia buna vreu se mi-castigu prin beutura. Neci ast'a nu e mai buna escusare, pentru că sî celu ce face alte pecate, care fura sî traiesce în foradelegi, încă din placere pecatuesce, dara pentru ace'a totusi se va pedepsi sî condamná. Minunata petrecere din partea ta, cumca prin placere sî gustare cu urmari asiá de triste sî amare voiesci se te desfetezi, se-ti faci voia buna! N'asi fi beutu, dara m'au silitu, dice altulu. Ce? te au silitu? — Dice S. Augustinu: „*Candu te ar sili cinev'a, se alegi între betia sî între morte, mai bine ar fi se ti-perdi trupulu, decâtu se ti-perdi sufletulu prin beutura.*“

Fiindu vorb'a despre fortia (sila), nu potiu tacé neci reutatea celor'a, cari în ace'a si-afia placerea sî bucuri'a, cumca imbeta pre alții, necugetandu, cumca prin acé'st'a sî ei ensi-si se facu partasi pecatului. Asiá e, ei au pecatu strainu, pentru că au îndemnatu pre altulu, pre deapropiele lor spre beutura, spre pecatu. Minunata petrecere acé'st'a, ce o peteza pecatulu de morte. Multi dicu, cumca au trebuitu se bé pentru sanetatea altor'a, sî asiá tornandu sî bendu mai de multe ore, li-a stricatu.

Minunatu lucru, a bé pentru sanetatea altuia, sî prin ast'a a-si perde sanetatea sa sî sufletulu seu! Cine poftesce? cine pote dori un'a ca acé'st'a?! Spuneti-mi I. Cred! nu ar fi lucru de risu a bé pentru sanetatea altuia pana ni-amu perde sanetatea nostra, viet'i'a sî sufletulu nostru?! Dupace te-ai saturatu acuma de mancare pana la indestulire, ti-ar mai dá cineva încă unu blidu plinu de mancare, asiá, ca pre acel'a totu se lu manci pentru sanetatea oreui, face o-ai acé'st'a? Chiaru asiá sta lucrulu sî cu beutura. Pentru sanetatea ori sî cui se bei, deca sentiesci, că ti-strica, te ametiesce, nu be, pentruca acé'st'a neci unu omu cu minte sanetosa nu o pote pofți dela tine. Nu ti-pase de vorbele goale ale cutaruiva; mai bine te tiena debilu, mai bine te socotesca pruncu, decâtu se fi sclavu pecatului acestui animalicu, paganescu, spurcatu, daunosu, acestui pecatu de morte.

Iertati I. cred! ca în legatur'a acestor'a, se ve amintescu încă sî nuntele sî alte ceremonie sî întemplari ale vostre, la cari de ordine se implinescuabusurile acestea. Nu e cu scirea, cu voi'a sî placerea lui Ddieu sî a omeniloru celoru întiepti, bune sî de omenia, cumca la sant'a taina a cununiei, la nunta, în acé'st'a s. serbatore familiaria, de casa, asiá de desa se face beutura necumpetata, betia; cumca domnulu casei fora neci o grige lasa pre ospetii sei, mai alesu pre juni se se imbeta, unde apoi facu larma, sberature, strigari selbatice, nebunie; se blastema, se certa, cugetandu, că neci nu e nunta, deca nu se imbeta, deca nu su morti de

beti. Cu atât'a e mai pomposa, cu atâtu mai mare onore e facuta nunt'a dupa mintea loru cea debila, nematura, cu câtu trece mai multa beutura, cu câu se imbeta mai multi sî mai tare, cu câtu se implinescu mai multe lucruri necuvenintiose!

Cu adeveratu preste totu luandu mai intieptiesce, sî mai bine ar fi, se se intemple s. taina a cununiei, serbatoarea nuntei dupa voi'a sî placerea lui Ddieu sî a omeniloru celoru preceptu sî cu fric'a lui Ddieu, dupa datinele sî legile adeveratu crestinesci, cu cumpetu in mancari sî in beuture, cu onore, cu omenia, cu blandetia, in linisce, in pace, cu iubire fratiesca, fora toiu, fora sberature sî strigature necuvenintiose. La unii tota averea li merge pe nunta, totu satulu, toti cu totii se stringu, se aduna la ei, ca locustele cele flamende, sî nu se departa dela case-le, cate 2—3 dile, de-i lasa ca vai de ei, fora nimica; acést'a apoi e onore sî omenia facuta de celu seracu cu celu satulu! — O, vai sî amaru de asemenea intieptiune! — Pre câti am vediutu io facundu asiá dintre voi I. Cred.! cari neci acuma inca n'au casele loru, ei locuescu pe la altii, pe unde muncescu cu mare truda sî ostenela; potu merge acuma pre la cei ce i-au saturatu sî i-au imbetatu la nunte, sî alte ospetie, se se roge de densii, se le ajute a-si aredicá o casutia, cà aceia se voru face, a nu i audí.

N'ar fi ore mai cu scopu, mai intieptiesce a intrebuintiá spesele acele pre cele neaperatu de lipsa, docâtu a intinde oca siune a face atâté pecate cu ele?! Se credeti, cà multi prin asemenea petreceri neregulate sî necumpetate, au pusu fundamentulu betiei, s'au dedatu necumpetului, cari patime le au continuatu apoi preste tota viet'i'a, spre misieletatea loru. Cine va fi respondiatoriu despre acést'a?

Cu dorere parintiesca am observatu I. Cred.! mai de multe ore éra si inca sî la petrecerea unor'a dintre voi din lumea acést'a, la pomene sî la cumendari, cumca consangeni (rudele) in locu de a fi cu tristetia moderata sî cuvenintiosa, s'au imbetatu, sî au fostu spre scandalu la ceialalti poporeni, ba ce e mai necuvenintiosu sî uritu, inca sî femeele s'au imbetatu, ca se se pota vaietá mai cu coragia! Unde e apoi aci onorea, carea se cuvine a se dá unui crestinu repausatu?!

Dorere! voi neci lucrurile cele mai delicate sî mai sante nu le poteti implini fora beutura!! Pana candu acést'a neconsiderare, nepasare sî orbia grosolana, acést'a datina paganesca sî osenditoria?!

Unu omu intieptu, care vediu urmarile cele triste, ticalosiele sî misielatatile, la cari aduce rachiulu sî vinulu pre omu, asiá descrie infri-cosiat'a icona a ticalosiei de rachi: „Deca amu poté noi adună femeele sî prucci omeniloru betivi pe o scena de privire, éra impregiurulu loru amu pune pre ferbetorii sî vendiatorii de rachi, sî i-amu tiené pana aru povesti fiesce care mama sî fiecare copilasiu istori'a patimeloru sale, precum scapetarea loru din avere, sî indestulire, apoi caderea din vedea, din fericirea casei la seracia sî amara ticalosia; deca s'ar poté repeti, poftori

intrigele (uneltirile), imparechiările și necasurile casei; deca s'ar poté face, ca se sune la urechile lorú bataiele, strigarile mamelorú și vaietele nevinovalilorú prunci, ce le casiunase tiranulu și selbaticulu lorú tata, care mai înainte érá blandu și bunu guvernatoriu și aperatoriu de casa; dupace s'aru propune, dícu, acelor'a rogatiunile casenilorú, dílele și noptile lorú cele pline de amaritiune, de necasu, de ticalosia, de seracia, de grige și groza; candu s'ar poté infacisiá privitorilorú acelor'a fric'a mortii, care a strimtoratu sufletele acestoru suferitori, spaim'a, tremurarea și ingretiosiarea, ce au trebuitu se o suferé dela barbatii lorú, carii ducu o vietia asiá necumpetata, rogatiunile ferbiinti ale fiacarei socie pentru barbatulu ei, ca se lu pota scapá de legatur'a ispitelorú, ce l'au capiatu cu totulú; și in fine, candu s'aru poté aretá la vedere lacrimiele, cari s'au versatu de aceste a casa, in tempulu, ce gálgaiu la rachiú barbatii lorú cei betívi și rei, atunci de buna sema nu ar fi neci unu ferbetoriu séu vendiatoriu de rachiú, séu alte beutúre ametítorie, ca din or'a séu díu'a ace'a se nu se hotaresca, a se lasá de meseri'a acést'a, se nu se ingrozésca a mai toci de aceste veinuri ucigatorie.

In fine, o intemplare mai am de a ve spune I. Cred.! — Cutare omu betívu cunoseandu-si portarea sa cea rea ca betívu, asiá testamentu si-a facutu: „Cunoseundu eu, cumca poterile trupulu mi-sunt debilitate, și cá va urmá cátu mai curendu și despartírea sufletulu meu de trupu; și pentru cá-ci calcu pe calea necumpetatulu, dela care nu mai cugetu se me abatu, asiá facu prin acést'a cunoscuta voi'a mea cea-mai din urma prin testamentu. Fiindu cá eu sum facutu dupa típulu lui Ddiu zeditoriulu meu, destoinicu pentru unu gustu intieleptu, mai incolo pentru ca se facu și altor'a bine, și sum in stare, ca se inaintezu onorea lui Ddiu, asiá mi-cunoscú respunderca mea, inse placerea pentru multiamirea postelorú mele și neaplecarea mea de a me luptá cu ispitele este atát'a de mare, incátu eu totalu me subjuga necumpetulu și tote foradelegile câte sunt legate de acel'a, pentru ace'a facu urmatoriele plenipotintie: Averea mea o lasu de preda, pentruca prevediu, cá preste pucinu va ajunge in manele acelor'a, carii me voru adapá cu beutúre mai tari. Renumele meu, care se clatesce pe temelia de nesípu, lu-lasu nimicirii. Bunei mele socie, carea m'a insocitu cu atát'a amicetia in vietia, i-lasu defaima, rosine, seracia, grige și o anima rupta. Fiacaruia dintré fii mei i-lasu esemplulu meu și moscenirea rosinatulu carapteru alu tatalu lorú. In urma lasu trupulu meu preda morburilorú, misielatatii, ticalosiei și unei putrediumi tempurie; érá sufletulu meu, care nu pote neci unadata mori, lu lasu in grigea lui Ddiu, a carui indurare o am intrebuintiatu reu, ala carui porunce neincetatu le am calcatu, și care prin cuventulu seu m'a adnoniatu, cá neci unu betívu nu va mosceni imperati'a lui Ddiu!“ — —

Deci I. Cred.! dupace ati audítu urmarile cele rele ale betiei, dupace diavolulu ca leulu celu turbatu ambla recnindu neincetatu impregiurulu

nostru, cautandu pre care se lu-prinda, dupa indemnulu s. Apost. Petru: „*Fiti trezi și priveghiati, feriti-ve de belia, ca se dobenditi imperati'a lui Ddieu!*“ carea și io vi-o poftescu. Amin.

Predica la ingropatiunea unei veduve.

(De Trifonu Stoica, capelanu in Soceni)

„Ce'a ce este adevrata veduva și lasata singura, spera in Domnedieu și stăruiesce intru rogatiune și in cereri noptea și diu'a.“ (I. Timot. V. 5).

Precum a ronduitu Ddieu casatori'a, spre spriginirea și fericirea imprumutata a casatoritiloru și spre inmultirea genului omenescu intru virtute, asi'a a hotaritu și mortea loru pentru peccatu. Inse a rare ore se intempla, ca cei casatoriti se mora amendoii de odata, ci fia carele more in tempulu, ce i l'a prefiptu mai nainte Domnedieu. Pentru ace'a S. Pavelu, cuventandu despre veduve, arata, că intre alte plase de omeni se afla totdeun'a și veduve pe lume; că-ci desī, precum invetia acel'asi Apostolu: „*Muierea e legata legii (numai) in câtu tempu traiesce barbatulu ei, era deca i more barbatulu, ea este libera se se marite dupa cine va voi*“ (I. Cor. VII. 39), totusi face mai bine și e mai fericita, de se va lasă veduva, numai câtu se se pazesca intru curati'a sufletului și a trupului, se vietuesca vietia onesta și cu fric'a lui Ddieu. Veduve de felulu acest'a, temetorie de Ddieu, s'au aflatu totdeun'a pe parentu; precum a fostu veduv'a cea din Saret'a Sidonului, carea a primitu pre Elia in cas'a sa și l'a ospetatu (III. Reg. XVII. 9), precum a fostu in Jerusalimu An'a profetes'a, carea a marturisitu pre prunculu Isusu (Luc. II. 36), precum a fostu Tavit'a cea din Jopu, carea eră plina de sapte bune și de îndurare (Fapt. A. IX. 36). — Asi'a și acêsta sora a nostra, repausat'a, dupace voi Ddieu a o desparti de barbatulu ei inbitu și onoratu, si-a alesu sîe partea acêsta buna, a petrece intru vedavia remasîti'a vietiei sale; intru care precum vedemu a și adormitu. . . . Deci dandu onorea cea mai de pe urma acestei veduve oneste, voi cuventă: I. Despre statulu veduveloru; II. despre detoriile și diregatoriele veduveloru. Luati a minte!

I.

Nu este indoicila, că statulu veduveloru e dorerosu și amaru pentru multe cause și impregiurari grele. Apostolulu numesce veduv'a „*singura lasata*.“ Era vietî'a singuratică, cine nu o sente a fi ticalosa? „*Mai bunî sunt doi decâtu unulu, că de va cadé unulu, celu alaltu va redică pre sociulu seu*“ dice Ecclesiastulu IV. 9. Ba și in raiu nu vrea fi deplina bucuri'a lui Adamu, de ar fi cautatu se locuesca singuru in densulu. Pentru ace'a dise Ddieu: „*Nu este bine se fia omulu singuru: se i facemu ajutoriu asemene lui*“ (Facere II. 18). Era vietî'a veduvei e

singuratică, e lasată de aceluia, care era un trup cu densă, și care era capul, ajutorul și bucuria ei. Pentru aceea, când i-a moritu barbatul, ea în două se despică animă ei; diumătate s'a îngropat era diumătate a rămas. Dară și alta greutate are veduia muielor, căci Ddieu muielor, ca vaselor celor mai slabe, nu le-a dat atâtă tară, istetime și minte, neci atâtă statornicia ca barbatilor. Pentru această bietă veduă în multe lucruri neci nu se știe sfatul pre sine, neci nu se știe mângâia în multele sale necazuri; ca și vitiă cea de viță, carea neavându rădănină cade la pământ, și e calcată în pitore de toți, asiă nu are veduă spriginitori neci aperiatori. De multe ore i lipsese și nutrețiu, în câtu se pote tângui cu veduă cea din Saretă Sidonului dîcundu: „*Via e Domnulu Ddieu mieu, de este la mine azima de pane, foră numai o mană de farina*“ (III. Reg. XVII. 12). — Dară omenii cei foră îndurare și nedrepti, de câte ore le asuprescu și le pagubescu pre bietele muieri veduve! Chiară asiă sunt ele nefericitele ca unu nucu de lengă drumu, pe care toți lu-lovescu, toți lu-batu, toți lu-scutura, toți arunca în elu. De se plange veduă la județiile lumii, pucinu ieau în sama gelbă ei, ba o lapeda și nu au grige a i face dreptate. Cu unu cuvântu ori ce necazu e multu mai de suferitu în statulu de societate, decâtu în veduă, că doi ensi lu-potu portă mai usioru, era veduă cauta se lu-porte singura nefericită de ea!

Inse cu tote că veduă este unu statu atâtu de ticalosu, totusi de va fi veduă buna și temetoria de Ddieu, binecuvântarea ddieesca este peste densă; și de o va și parasă și o va urgisi lumea, Ddieu o primesce și porta grige de densă. „*Pre seraculu și pre veduă va primă*“ (Ps. CXLV. 9). Asiă este, Ddieu ca unu parinte bunu primesce veduvele sub scutul sau și le nutrește. Câtu de minunatu a nutritu Ddieu pre veduă din Saretă Sidonului! Vadră de farina n'a scadiutu și olciorulu cu untu de lemnu nu s'a impucinat în casă ei, pana în zilele intru cari a datu Ddieu ploia pe pământu (III. Reg. XVII. 14). Câtu de minunatu ajută Ddieu pre veduă acea, despre care se scrie în Cart. IV. a Regiloru IV., că după moartea barbatului ei voia camatariulu se i ice amendoii fiii pentru detoria rămasă de barbatu, și se i făcă sie selavi! Pucinelulu untu de lemnu, ce lu-avea în casă, ca se se unga, asiă lu-immultă Ddieu, câtu din prețiu lui plăti și detoria totă și se nutriă pre sine și pre fiii sei. Și D. n. Is. Cristosu a fostu mare partinitoriu și facatoriu de bine veduveloru, carele în prunciă sa se descoperi pre sine, cine este, unei veduve bețrane, Anei, în baserica Jerusalimului, carea și grafi pentru densulu totororu celor ce asceptau mântuire în Jerusalimu (Luc. II. 38); carele laudă pre o veduă seracă, pentru că a aruncatu în vistieria basericei doi fileri și o mară mai vertosu decâtu pre toți avuții (Marcu XII. 47); carele inviă pe fiulu veduvei din Naim și asiă o mângâia și o bucură pe densă forte (Luc. VII.); și carele infruntă aspru pre farisei, pentru că nu au îndurare de veduve.

Ba Ddieu nu numai ensusi a fostu purure mangaiare, ajutoriu și spriginu veduvelora, ci demanda și omeniloru, ca și ei se faca asemenea. Pastoriloru sufletesci astfeliu li se demanda in cartea catra Timoteiu: „Onora pre veduva, pre cele ce sunt adeverate veduve“ (I. Tim. V. 3). Judecatoriloru li se demanda la Esire (XX. 22): „La neci o veduva și la neci unu seracu se nu i faci reu“; — și la Isaia I. 17: „Judecati seracului și faceti dreptate veduvei.“ — In testamentulu vechiu a pusu Ddieu lege, ca stopanii, candu si-secera holdele sale seu si-culogu viiele sale, se nu culega totu, neci se se intorca a luá snopulu, care l'au fostu uitatu in tierina, ci se lase se remana seracului, nemernicului și veduvei. Precum a mai pusu Ddieu și acea lege, ca celu ce va avé detoria la cineva, se pota luá hain'a zalogu (pennu) de la densulu, numai câtu mai nainte de apusulu soarelui se intorca zalogulu; dara hain'a veduvei se nu o iee neci candu zalogu (Esire XXII. 26). Éra asupra acelor'a, cari asuprescu pre veduve intr'acestu chipu tuna Ddieu din ceriu: „Si me voiu aprinde cu mania, și ce voiu omori pre voi cu sabia, și voru fi muierile vostre veduve și fii costri seraci de parinti“ (Esire XXII. 24), și la a dou'a lege (XXIII. 19): „Blastematu totu celu ce va strembá judecat'a nemernicului — necunoscutului — și a seracului și a veduvei.“

BCU Cluj / Centrul II. University Library Cluj

Acum vene se grainu despre diragatoriile și detorintiele veduveloru, cari sunt multe și de multe plase. Detorinti'a veduveloru e, se gelesca cu cuvenintia pre barbatii sei, se i tiena in buna memoria și se i amintesca cu stima inaintea altor'a; detorinti'a loru e se si-cresca fiii și nepotii in fric'a lui Ddieu; primindu spriginire, ele sunt detorie se fia multiamitorie catra binefacatorii loru, éra deca au avère, se fia darnitorie. Inse se vorbimu acuma numai despre acele detorintie, ce le amintesce Apostolulu; aceste sunt doue: singuretea și fric'a lui Ddieu. Apostolulu dice: „Cé'a ce este adeverala veduva, e singura!“ Inse că veduv'a se fia singura, nu trebue se se intielega ace'a, că dora ea ar trebui se se retraga de la intelnirea cu omenii onesti, seu că ar trebui se locuosca retrasa și ascunsa ca eremitii (sahastrii, pustnicii), ci in acelu chipu trebue se fia singura, că se se retraga de la societati prostituitorie (spurcative), cari se aduna cu scopu de imbuiare și de rosine. Ddieu a chiamatu pre veduva la singuretate atunci, candu i a luatu barbatulu; pentru ace'a ea are se se aline in sortea sa, portandu-se și vietuindu asiá, precum se cuvene unei femee bune, pre carea o a certatu Ddieu. Din acésta cauza cei de demultu cu nimeritu cuventu au asemenatu pre veduva cu turtureu'a, despre carea dicu, că deca si-perde sociulu, ambla trista și osebita (separata) de celelalte turturele, și neci odata nu siede pe ramu verde, ci numai pe uscatu.

Cealalta detoria a veduveloru e temerea de Ddieu; că-ci asiá graesce Apostolulu: „Cé'a ce este adeverala veduva și lasata singura,

speraza in Ddiu și staruesce in rogatiuni și intru cereri noptea și dîu'a. Dreptu că toti omenii trebuie se spera in Ddiu, dar mai vertosu veduvele, cari afora de Ddiu n'au pre nimene altulu, cui s'aru poté in-crede pe deplin și de la care aru poté acceptá mai multa mangaiare și mai puternica sentire. Și Ddiu a luat destinsu grigea lor asupra sa, le este destinsu partinitoriu, spriginitoriu și judecatoriu dreptu, precum audíramu mai susu. Pentru ace'a ele, radimate pe domnedieesc'a patro-nare, potu și au detorintia a-si pune tota speranti'a in Ddiu, care nu le va parasí, ci va portá grige de ele. Pe lenga aceste veduvele au se sta-ruesca intru rogatiuni di și nopte, urmandu esemplulu Anei, beتراني profetese, despre carea asiá scrie S. Ev. Luc'a: „Nu se departá de la baserica, cu posturi, cu rogatiuni dîu'a și noptea (II. 37). Si nu numai in baserica, ci și acasa trebuie se fia cuprinse veduvele in rogatiune și cugetari pie. Ele trebuie se se roge pentru sine, pentru fiii lor, pentru alte veduve asemene lor, pentru facatorii lor de bine și pentru toti omenii, ca Ddiu se resplatesca pre cei ce le voiescu și le facu bine, éra pre dusmanii lor se i imblandiesca. Dica intru rogatiune se fia purure cuprinsa veduv'a, dara nu dica, că ea se nu lucre nimica. Da se lucre, că-ci si lucrulu e o mangaiare mare pentru celu ce suferu, inse in lucru și in repausu se cugete adese la Ddiu. Veduv'a trebuie se se alipesca cu mai mare zelu și cu mai adunca caldura de uniculu radimu, ce i a remasu, de Ddiu; și nu numai demaneti'a candu se scola, dîu'a candu cauta de lucrulu casei sale si sera, candu se asedia spre repausu, ci și noptea candu se descepta și nu pote dormi, se se roge. Că ce lucru pote fi mai dulce, mai bunu, mai domnedieescu decât, ca noptea, candu ne desceptámu și nu potemu atipi, indata se inaltiamu mintea și cugetulu nostru catra Ddiu, și se suspinámu catra Santi'a Sa, prea bunulu nostru Parinte! . . .

Audíramu toti cum este statulu veduveloru, éra veduvele potúra audí, carea este diregatori'a și carea detorinti'a lor. Din aceste se luámu invetiatur'a: Antáiu, ca cei casatoriti se multiamesca lui Ddiu, că neci pre o parte dintre ei n'a dus'o la statulu tristu alu veduvei și alu sin-guretatii; și se se ingrozescá de turbarea casatoritoru acelor'a, cari pof-tescu unulu altuia morte. A dou'a, cu fric'a lui Ddiu și cu cutremuru se ne ferimu totdeun'a a amari, a necasi și a pagubi pre veduve. Se ne aducemu a minte, că le ajunge lor amarulu veduvei. Se ne aducemu a minte, că si sociele nostre potu remané veduve. Se ne aducemu a minte, că mare partinitoriu au veduvele, pre ensusi Ddiu celu atotpotinte, carele nu va lasá nepedepsitu renlu facutu unei veduve. Ascultati inca odata amenintiarea din ceriu asupra acelor'a, cari facu reu veduveloru: „La neci o veduva și la neci unu seracu se nu i faci reu; éra de i vei asupri cu reu, si strigandu se voru plange catra mine, cu audiulu voiu audi glasulu lor, si me voiu aprinde cu mania și ve voiu omori pre

voi cu sabia, și voru remané muierile vostre veduve și fii vostri seraci de parinti" (Esire. XXII. 22—24).

Éra veduvele se invetie in statulu loru tristu, in seraci'a. in asuprelele, in amarulu și in necasulu loru, a nu desperá de indurarea și grigea lui Ddieu pentru ele. Credeti, voi triste veduve! că de ve și urgisescu pre voi omenii aici pe pamentu, aveti partinitoriu mare și judecatoriu bunu in ceriu, care nu va suferi se fiti cu totul asuprite. Desi v'au lasatu barbatii vostri, Ddieu nu v'a lasatu. Candu seraci'a și lips'a ve afla și ve amaresce; candu farin'a se gata din mesur'a voastra și untulu de lemnu din olciorulu vostru, precum s'a intemplatu veduvei din Saret'a Sidonului, — sperati in Ddieu, că dupa poterea, dupa intieleptiunea și indurarea sa, séu intr'unu chipu séu intr'altulu le va immulti voue. Totu acelu Ddieu este și acuma, care a fostu in tempulu veduvei din Saret'a Sidonului; Elu este și acum puternicu, intieleptu și induratu precum a fostu in tempulu acel'a. Numai cătu se petreceti in rogatiuni și in cereri diu'a și noptea. Pana ce au traitu barbatii vostri, pentru multe cause și cuprinderi ati fostu departate dela servitiulu lui Ddieu, éra acuma fiindu singure, sunteti mai libere, mai pncinu impedeate de a servi lui Ddieu.

Deci intorceti, veduve bune! tempulu, care mai nainte l'ati intrebuintiatu spre alte grige, acum spre servitiulu lui Ddieu. Ve dedati spre rogatiune, lucru onestu și cugete santite. Si pentru ce se nu faceti asiá? de orace: „E bunu Domnulu celoru, ce lu-accepta pre elu, și sufletului, care lu-va cautá pre elu“ (Jerem. III. 25); pentru ce se nu faceti asiá? candu: „E aproape Domnulu de cei umiliti la anima, și pre cei blandi cu sufletulu i va mantu“ (Ps. XXXIII. 17) Amin.

M i s c e l a n e.

Precum la orologiu, este unu semnu alu stricatiunii sale, deca bate altcum, decum arata; astfeliu la omu, a vorbi altcum, decum sentiesce și decum e convinsu, este semnulu unui sufletu stricatu.

Precum prin ferest'a sparta intra ploia, nea, pulbere și tota necurati'a de afara in casa; astfeliu intra prin ochii nepaditi stricatiunea in sufletu.

Catra p. o. nostri prenumeranti.

Cu truda și ostendela cultiva plugariulu tierin'a sa; lu mau-gaia inse și intaresce speranti'a dulce, că Ddieu va binecuventá lucrulu lui, va tramite la tempu priintiosu caldur'a sorelui, picurii nuoriloru asupra holdeloru lui, și că astfeliu unde a semenatu densulu cu truda și ostendela, va se secere acusi cu bucuria și desfetare.

Si cum arde anim'a lui de multumita catra Ddiu, candu vede spicele manose in holdele sale, candu vede stogurile frumoase si granariile pline in curtea sa!

Sciama si noi, ca a cultivá unu terenu parasitu, ca terenulu elocintiei nostre basericesci, va fi pentru noi o intrepindere impreunata cu multa truda si ostenela, mai alesu intru unu tempu, candu ne imbaldiescu in destulu agendele grele si din alte parti ale chiamarii nostre. Ce'a ce ne mangaiá inse si ne intariá, erá speranti'a firma in Ddiu, ca Acelu prea inaltu, care prin doispre-diece pescari a euceritu lumea si o-a supusu crucii lui Cristosu, ni va intinde daralu seu si noue, celorú mai mici dileri in vi'a sa, ca se terminámu spre marirea lui, ce'a ce incepuserámu in numele lui!

Si astadi candu vedemu fruptulu osteneleloru nostre in doue tomuri voluminose inaintea nostra, in consciinti'a deplina, ca ce'a ce amu facutu, nu amu facutu noi, ci Cristosu cu noi, anim'a nostra se naltia la ceriu, ca se si-depuna cu unilintia omagiulu si multumit'a sa adunca la treptele tronului ddicescu. „*Fia numele Dommului binecventatu*“! (Ps. CXII. 2).

Profitámu de ocasiunea acést'a, a rosti recunoscinti'a nostra sincera, si a tramite salutarile nostre cordiali totororu aceluora prea on. membri ai clerului nostru romanu, cari ne-au intinsu mana de ajutoriu intru redigerea si sustinerea acestei intreprinderi modeste; adresandu-ne in urma catra toti cetitorii acestei foie cu cuvintele Stului Augustinu: „*Quibus parum est, mihi ignoscant; quibus autem satis est, non mihi, sed Deo mecum gratias congratulantes agant*“ (Civ. D. I. XXIII. c. 30 n. 6).

Inchialiámu cu acea credintia mangaiatoria, ca epulu, ce l'amu inceputu, lu vomu poté continua érasí între impregiurari mai favoritorie, cu poteri reinnoite. Asiá dara la revedere! Ddiu se ne ajute!

Justinu Popfia

 Articlii, cari nu s'au potutu terminá din lips'a spatiului, voru urma in altu anu. — Cari nu au primitu vre unu numeru, se binevolesca a reclamá, pana mai avemu nri. — Cu esemplarie complete mai potemu sierbí inea dela inceputulu anului! (Red.)

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: Justinu Popfia.

Cu tipariulu lui *Otoné Hugel* in Oradea-niara, Strat'a domnesca Nr. 702.5.